

Arbeidsnotat nr. 184 / 2009
Working paper no. 184 / 2009

Like muligheter for politisk deltakelse

Ole Petter Askheim, Ingrid Guldvik og Vegard Johansen

**Høgskolen
i Lillehammer**

Lillehammer University College • hil.no

Kr. 75,-

ISSN 0806-8348

Alle synspunkter står for forfatterne sin regning. De må ikke tolkes som uttrykk for oppfatninger som kan tillegges Høgskolen I Lillehammer. Denne artikkel kan ikke reproduseres - helt eller delvis - ved trykking, fotokopiering eller på annen måte uten tillatelse fra forfatteren.

Any views expressed in this article are those of the authors. They should not be interpreted as reflecting the views of Lillehammer University College. This article may not be reprinted in part or in full without the permission of the author.

Like muligheter for politisk deltakelse

Sammendrag:

Denne rapporten omfatter datamateriale fra to spørreundersøkelser i 74 kommuner i Finnmark, Sør-Trøndelag, Hordaland og Oppland. Den ene undersøkelsen ble gjort blant kommunestyrerepresentanter og den andre blant formannskapssekretærer.

Emneord: politisk deltakelse, tilgjengelighet, funksjonshemming

Forfattere: Vegard Johansen, Ole Petter Askheim og Ingrid Guldvik

Prosjektleder: Ingrid Guldvik, dr.polit i statsvitenskap, ansatt som førsteamanuensis på Avdeling for helse- og sosialfag.

Prosjektet er gjennomført med tilskudd fra Helsedirektoratet v/Deltasenteret.

Forord

Denne rapporten omfatter datamateriale fra to spørreundersøkelser i 74 kommuner i Finnmark, Sør-Trøndelag, Hordaland og Oppland. Den ene undersøkelsen ble gjort blant kommunestyrerepresentanter og den andre blant formannskapssekretærer. Prosjektet er gjennomført med bidrag fra Sosial- og helsedirektoratet v/Deltasenteret.

Undersøkelsen er gjennomført av Høgskolen i Lillehammer i samarbeid med Østlandsforskning (ØF). Vegard Johansen, ØF, har deltatt i arbeidet med utforming av spørreskjema og hatt ansvaret for praktisk gjennomføring av spørreskjemaundersøkelsen og analysen av datamaterialet. Ole Petter Askheim og Ingrid Guldvik har hatt ansvar for utforming av spørreskjema og ferdigstilling av rapporten.

Prosjektet har hatt ei referansegruppe bestående av Kristin Bille og Gunhild Synnes fra Deltasenteret, Toril Heggen Munk fra Norges Handikapforbund Innlandet og Remi Johansen. Vi takker for et godt samarbeid med referansegruppa. Ikke minst vil vi takke for at kommunestyrerepresentantene og formannskapssekretærene tok seg tid til å besvare spørsmålene våre!

Metodebeskrivelsene, spesielt kapittel 2.3, kan være tung kost for lesere som ikke er bevandret i kvantitativ forskningsmetode. I stedet for å gi opp, anbefaler vi lesere å konsentrere seg om resultatene i undersøkelsen.

Lillehammer, januar 2009

Ingrid Guldvik
prosjektleder

Innhold

Forord	2
1 Innledning	5
2 Metode	5
2.1 Datainnsamling og utvikling av spørreskjema	5
2.2 Validitet	6
2.3 Valg av analyseteknikker	9
2.3.1 Regresjonsanalyse	10
2.3.2 Faktoranalyse	10
3 Kommunen ved formannskapssekretær	11
3.1 Organisering av møter	11
3.2 Saksdokumenter	12
3.3 Fysisk miljø	13
3.4 Generelt om kommunens arbeid	14
4 Kommunestyrerepresentantene	15
4.1 Om respondentene og funksjonsnedsettelse	15
4.2 Politisk virke	17
4.2.1 År som folkevalgt	17
4.2.2 Parti	17
4.2.3 Deltakelse i kommunale organer	18
4.2.4 Gjenvalg	20
4.3 Oppfatninger til representanter med funksjonsnedsettelse	20
4.3.1 Forventninger til arbeidsprestasjon	20
4.3.2 Interesse for saker som angår funksjonshemmede	21
4.3.3 Organisering av møter	22
4.4 Oppfatninger til representanter uten funksjonsnedsettelse	23
4.5 Saksdokumenter	25
4.6 Politisk interesse; generell, lokal, sektor eller sak	26
4.7 Fysisk miljø	27
4.8 Generelt om kommunens arbeid	28
5 Utvalgte analyser	29
5.1 Forventninger til funksjonsnedsatte representanter	29
5.2 Fysisk miljø	29
5.3 Organisering av møter	30
5.4 Generelt om kommunens arbeid	31
Referanser	32
Vedlegg 1: Faktoranalyser	33
Vedlegg 2: Tabeller med ”vet-ikke” grupper	35
Vedlegg 3: Regresjonsanalyser	37
Vedlegg 4: Spørreskjema kommunestyrerepresentanter	41
Vedlegg 5: Spørreundersøkelse formannskapssekretær	53

Tabeller

Tabell 1. Fra populasjon til nettoutvalg. Antall.....	7
Tabell 2. Sammenligning av fordelinger i hele landet, i fire fylker og i utvalget. Prosent.	8
Tabell 3. Organisering av møter i kommunen i forhold til funksjonsnedsettelse. Prosent.	11
Tabell 4. Format for utsending av saksdokumenter. Prosent.	12
Tabell 5. ”Typisk tid for utsendelse” av saksdokumenter og ”siste-liten utsendelse”. Prosent. 13	
Tabell 6. Vurdering av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.	13
Tabell 7. Funksjonsnedsettelse og antall år som folkevalgt. Prosent.	17
Tabell 8. Funksjonsnedsettelse og parti. Prosent.	18
Tabell 9. Deltakelse i ulike kommunale organer. Prosent.....	18
Tabell 10. Gjenvalg. Prosent.	20
Tabell 11. Opplevelse av forventninger til ens arbeidsprestasjonen blant ulike grupper. Prosent.	21
Tabell 12. Sammenlignet med andre folkevalgte, oppleves en forventning om å være mer/mindre interessert i saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse?	22
Tabell 13. Om det tas hensyn til deg (representant med funksjonsnedsettelse) i organiseringen av møter i kommunen. Prosent.	23
Tabell 14. Forventninger til representanter med funksjonsnedsettelse. Prosent.	24
Tabell 15. ”Typisk tid for utsendelse” av saksdokumenter og ”siste-liten utsendelse”. Prosent.	25
Tabell 16. Hvor viktig er/var følgende forhold for din politiske deltakelse. Prosent.....	26
Tabell 17. Oppfattelse av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.	28
Tabell 18. Forventninger om funksjonsnedsettes arbeidsprestasjon og interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.	29
Tabell 19. Om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent..	30
Tabell 20. Funksjonsnedsettelse og organisering av møter i kommunen. Prosent.	31
Tabell 21. Kommunens arbeid for å forbedre tilgjengelighet og muligheter for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne. Prosent.....	31

1 Innledning

Full deltakelse og likestilling har lenge vært et overordnet mål for politikken for funksjonshemmede. Et slikt mål må også gjelde for deltakelse i det politiske livet. I Th. Marshalls klassiske utredning om medborgerskapsbegrepet, skiller han mellom sivilt, politisk og sosialt medborgerskap (Marshall 1950). Det politiske medborgerskapet er knyttet til å kunne delta i det politiske livet, å kunne delta i valg og å bli valgt.

Høgskolen i Lillehammer og Østlandsforskning gjennomførte i 2007 på oppdrag av Sosial- og helsedirektoratet v/Deltasenteret og Kommunal- og regionaldepartementet, en undersøkelse i alle landets kommuner om "tilgjengelighet til valg" for mennesker med funksjonsnedsettelse. Det handlet med andre ord om mulighetene til å delta i valg. Undersøkelsen er publisert i rapporten "Tilgjengelighet ved valg" (Guldvik, Johansen og Askheim 2007). I denne undersøkelsen ser vi nærmere på den andre delen av det politiske medborgerskapet, deltakelse i det politiske livet. I hvor stor grad deltar personer med funksjonsnedsettelse aktivt i det politiske livet og hvilke erfaringer har de med ulike sider ved deltakelsen? Det politiske livet er avgrenset til deltakelse i kommunalpolitisk arbeid.

2 Metode

Det empiriske materialet i denne rapporten er samlet inn ved to nettbaserte tverrsnittsundersøkelser i 74 kommuner i Finnmark, Sør-Trøndelag, Hordaland og Oppland. Den ene undersøkelsen ble gjort blant kommunestyrerepresentanter og den andre blant formannskapssekretærer. Vi skal gå gjennom en del forhold ved denne undersøkelsen.

2.1 Datainnsamling og utvikling av spørreskjema

I dette prosjektet er det lagt ned svært mye arbeid i utviklingen av spørsmål, i utviklingen av designet på spørreundersøkelsen, i innhenting av adresser til respondenter, og i innhenting av svar. Vi skal kort gå gjennom disse forholdene.

Prosessen med innsamling av data hadde to faser. I den første fasen innhentet vi kontaktinformasjon (e-postadresse) til kommunestyrerepresentanter og formannskapssekretærer. Selve innhentingene foregikk slik:

- Vi sendte ut en e-post til postmottaket i samtlige kommuner i de fire fylkene med informasjon om studien. Dette utgjorde 103 kommuner. I dette skrevet ba vi om at den ansvarlige ved postmottaket skulle sende e-postadressene til kommunestyrerepresentanter og formannskapssekretærer.
- Adressene kunne enten sendes på e-post direkte til ansvarlig ved ØF eller via en nettside som ble opprettet for å hente inn e-postadresser.

- Data ble innhentet i løpet av en periode på 45 dager, og det ble sendt 3 purringer.
- Vi fikk svar fra 74 av 104 kommuner, dvs. 72 prosent av kommunene.

Den andre fasen var gjennomføring av de nettbaserte undersøkelsene; en undersøkelse gikk ut til kommunestyrerepresentanter, og en undersøkelse ble sendt til formannskapssekretærer.

Begge studier ble lagt opp på samme måte, og data ble innhentet slik:

- Vi gikk gjennom listene med e-postadresser som hadde blitt sendt inn fra de 74 kommunene. Det var 1328 gyldige e-postadresser for kommunestyrerepresentanter og 74 gyldige adresser for formannskapssekretærer.
- En invitasjon til å delta i undersøkelsen ble sendt til formannskapssekretærs/kommunestyrerepresentants e-post. I denne invitasjonen var det informasjon om formålet ved studien, samt en link til nettsiden der spørreskjemaet kunne fylles ut.
- Data ble innhentet i løpet av en periode på 30 dager, og det ble sendt fire purringer.
- Vi fikk svar fra 767 kommunestyrerepresentanter, dvs. en svarprosent på 58.
- Vi fikk svar fra 50 formannskapssekretærer, dvs. en svarprosent på 72.

Spørreskjemaene ble i utgangspunktet utarbeidet i dialog mellom Sosial- og helsedirektoratet ved Deltasenteret (oppdragsgiver) og Østlandsforskning/Høgskolen i Lillehammer.

Referansegruppa for prosjektet har videre deltatt aktivt i utformingen av spørsmål. En representant for Norges Blindeforbund ga råd for webdesignet slik at undersøkelsen ble spesielt tilpasset blinde og svaksynte.

2.2 Validitet

Begrepet validitet i forskningen oversettes gjerne med gyldighet eller relevans. I forhold til validitetsbegrepet skal vi kort diskutere innholdsvaliditet og indre validitet, før vi ser nærmere på ytre validitet (generaliserbarhet).

Innholdsvaliditet handler om man empirisk måler det teoretiske begrepet som en ønsker å måle. Innholdsvaliditet er ofte et spørsmål om subjektiv bedømming. Vi og oppdragsgiver mener at vi har plukket ut sentrale indikatorer, men vi er selvfølgelig åpne for kritikk i forhold til hvor god operasjonaliseringen vår er. Derfor legges spørreskjemaene ved, slik at de lesere som ønsker å vurdere spørsmålsformuleringer m.m. kan gjøre dette (vedlegg 4 og 5).¹

Indre validitet omhandler hvor sikre vi er om slutningene som trekkes. En forutsetning for at regresjonsanalyser er en bedre analysemetode enn andre metoder, er at man kontrollerer for relevante forklaringsvariabler. Dette er en utfordring, da det alltid vil være ytre forklaringer som kan spille inn, og som kan endre resultatene. Det viktige er å gjøre en bedømming av hvor gode modellene er, og hvor sikre estimatene er.

Ytre validitet angår det å generalisere fra utvalg til populasjon. I denne studien kan man definere populasjonene som kommunestyrerepresentanter og formannskapssekretærer for fire fylker.

¹ Det endelige spørreskjemaet til kommunestyrerepresentantene inneholdt 52 spørsmål. Det endelige spørreskjemaet til formannskapssekretærer inneholdt 24 spørsmål.

Samtidig ble disse fire fylkene valgt ut for at de skulle representere hele landet, og slik sett er det snakk om at populasjonen er alle norske kommunestyrerepresentanter og alle norske formannskapssekretærer. I tabellen under ser vi på prosessen fra populasjon til nettoutvalg.

Tabell 1. Fra populasjon til nettoutvalg. Antall.

	Kommunestyrerepresentant		Formannskapssekretær
	Kommune	Respondenter	
Hele landet	430	10946	430
4 fylker	103	2520	103
Bruttoutvalg	74	1328	74
Nettoutvalg	74	767	50

Vi begynner med undersøkelsen til kommunestyrerepresentantene. Det er 430 norske kommuner og i disse er det 10946 representanter i kommunestyrene.

Ut fra en vurdering av egnethet i forhold tre dimensjoner (antall innbyggere, by/land og landsdel) valgte vi å avgrense populasjonen til fire fylker. Disse var Finnmark, Sør-Trøndelag, Hordaland og Oppland. I disse fylkene er det 103 kommuner og 2520 faste representanter.

I vår innsamling av kontaktinformasjon (e-postadresser) fikk vi svar fra 74 kommuner, det vil si 72 prosent. Hver av disse kommunene sendte kontaktinformasjon om faste representanter i kommunestyrene. Etter ”vask” av ugyldige e-postadresser og gjennomgang av utsendte invitasjoner som ikke nådde mottaker, finner vi at 1328 representanter ble forespurt om å delta i undersøkelsen. Mao. bruttoutvalget (1328) består av 53 prosent av populasjonen av faste representanter i de fire fylkene.

Etter en rekke purringer hadde vi fått svar fra 767 respondenter. Det gir en svarprosent på 57 (jf. bruttoutvalget). I forhold til populasjonen av faste representanter i de fire fylkene har vi nådd 30 prosent, og i forhold til populasjonen av faste representanter i Norge har vi nådd 7 prosent.

For undersøkelsen til formannskapssekretær fikk vi e-postadresser til sekretærer i 74 kommuner. 50 av disse svarte på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 68. I forhold til populasjonen av formannskapssekretærer i de fire fylkene har vi nådd 49 prosent, og i forhold til populasjonen av sekretærer i Norge har vi nådd 12 prosent.

For begge studier viser prosessen med innsamling av data at vi har ikke-sannsynlighetsutvalg. Vi la opp til klyngeutvalg og populasjonsstudier i fire fylker. Dette har den fordel at datainnsamlingen konsentreres geografisk. Innhenting av kontaktinformasjon til respondentene var derimot preget av slump, da vi mottok kontaktinformasjon fra 74 (av 103) kommuner. For kommunestyrerepresentanter er det videre tilfeldig hvem som vi har mottatt kontaktinformasjon til – noen adresser var beheftet med feil og noen kommunerepresentanter fikk vi ikke adresser til (fordi de ikke har e-post eller fordi vår kontaktperson i kommunen ikke hadde e-poster til alle representanter). Uansett så er hovedprinsippet for sannsynlighetsutvelgning – om at hver enhet i populasjonen har en kjent sannsynlighet for å bli trukket ut – brutt.

Svarprosent er et mål på hvor gode data er. Våre svarprosent er ganske gode (57 for undersøkelsen til kommunestyrerepresentanter og 68 for studien blant formannskapssekretærer). Samtidig er det slik at 43 prosent av politikerne og 32 prosent av sekretærene har valgt å ikke delta, og dette kan gi seleksjonsskjevhet. Et annet forhold som vi må være bevisst på er mulig seleksjonsskjevhet i ”trekkingen” av bruttoutvalget. Her var det jo opp til den enkelte kontaktperson i kommunene å videresende eller ikke videresende informasjon.

I tillegg til vurdering av svarprosent er det viktig å vurdere representativiteten i utvalget ut fra en komparering mellom populasjon og nettoutvalg langs sentrale dimensjoner. Vi sier at et representativt utvalg har en sammensetning som tilsvarer populasjonens sammensetning på ”relevante egenskaper”. Hva som er relevante egenskaper avhenger av forskningsspørsmålet.

I tabell 2 sammenlignes geografi, kjønn, alder og partitilhørighet for undersøkelsen til representanter i kommunestyret. Vi ser her på fordelingene for nettoutvalg, fordeling for fire fylker, samt fordelingen for hele landet. Konklusjonen er at utvalget følger populasjonene nokså bra for variablene kjønn, alder og partitilhørighet, mens det for geografi er overrepresentasjon for et fylke (Hordaland) og underrepresentasjon i to fylker (Finnmark og Sør-Trøndelag).²

Tabell 2. Sammenligning av fordelinger i hele landet, i fire fylker og i utvalget. Prosent.

		Norge	4 fylker	Utvalg
Antall		10946	2520	767
Fylke	Oppland		25	27
	Hordaland		34	44
	Sør-Trøndelag		26	20
	Finnmark		15	9
Kjønn	Mann	62	62	58
	Kvinne	38	38	42
Alder	-29	7	8	7
	30-39	18	20	19
	40-49	29	30	33
	50-59	28	27	28
	60+	17	15	13
Parti	Ap	30	33	32
	Frp	15	13	10
	H	15	12	13
	Krf	7	6	7
	Sp	14	16	17
	SV	5	5	6
	V	5	4	6
	Andre	9	11	9

Kilde: SSB 2008

Den fylkesvise oversikten viser at Hordaland er overrepresentert i utvalget, Sør-Trøndelag og Finnmark er dertil underrepresentert, mens Oppland er likt representert i utvalg og populasjon.

² Vi har vurdert muligheter knyttet til vekting, f. eks. i forhold til geografi, men har valgt å beholde data slik de er og at alle respondenter har like stor betydning.

Forskjellen mellom utvalg og populasjon er 10 prosentpoeng for Hordalands vedkommende, og det betyr at hordalendingene får større betydning for resultatene enn det som hadde vært ideelt.

For kjønn finner vi at både i Norge og i de fire fylkene er det 62 prosent menn og 38 prosent kvinner. I utvalget er det 58 prosent menn og 42 prosent kvinner. Det betyr at kvinner har vært noe flinkere enn menn til å svare på spørreskjemaet.

For alder er det særlig to aldersgrupper som slår ut. De som er 40-49 er overrepresentert i utvalget (33 prosent i utvalget sammenlignet med 29 prosent på landsbasis og 30 prosent i de fire fylkene), mens de som er 60 år eller eldre er underrepresentert (13 prosent i utvalget sammenlignet med 17 prosent på landsbasis og 15 prosent i de fire fylkene). For de andre aldersgruppene er fordelingen i utvalget god.

For partiene er fordelingen i utvalget jevnt over god, og de fleste forskjeller er på 1-2 prosentpoeng. Det er akseptabelt. Det bør dog merkes at FrP er underrepresentert i utvalget (10 prosent i utvalget sammenlignet med 15 prosent på landsbasis og 13 prosent i de fire fylkene).

Tabell 2 viser både sammenfall og ulikheter mellom utvalg og populasjonene i de fire fylkene og i Norge. Dette gjør at man kan reise tvil vedrørende representativiteten til utvalget. Løsningen er å utvise forsiktighet i tolkninger av resultater, samt det å gjennomføre multivariate analyser hvor vi kontrollerer for mulige ulikheter langs disse dimensjonene.

Et siste viktig punkt å sjekke er ”hull i datamatriksen”. I vårt tilfelle er det meget få ”hull” og det betyr at det for de aller fleste respondenter har vært meget greit å gjennomføre undersøkelsen. Vi vil for hver tabell gjengi antallet respondenter som har svart på spørsmålet.

Spørreundersøkelsen er webbasert, og en kan spørre seg om terskelen for å fylle ut et elektronisk spørreskjema er større enn for å fylle ut et postalt skjema. Vi antar at de aller fleste som har e-postadresse vil synes at det er kurant å besvare spørreskjema elektronisk. Vi tror ikke at det er systematiske forskjeller mellom folkevalgte med og uten funksjonsnedsettelse. Det kan likevel hende at alder spiller en rolle når vi ser at de som er 60 år og eldre er noe underrepresentert i undersøkelsen.

2.3 Valg av analyseteknikker

I rapporten benyttes univariat analyse (beskrivelse av enkeltvariabler), bivariat analyse (sammenheng mellom to variabler) og multivariat analyse (sammenheng mellom tre eller flere variabler). Vi skal kort gjennomgå analyseteknikkene regresjonsanalyse og faktoranalyse.

2.3.1 Regresjonsanalyse

Multivariat regresjonsanalyse brukes til å undersøke hvorvidt, og i hvilken grad, et sett av forklaringsvariabler er årsak til en avhengig variabel. I denne rapporten gjennomføres både lineær regresjon (OLS) og logistisk regresjon.

Lineær regresjon (OLS)

OLS handler om å finne beste lineære "linje" mellom uavhengige variabler og den avhengige variabelen. Vi bruker lineær regresjon for kontinuerlige variabler. Følgende mål presenteres:

- Justert R^2 : Den justerte multiple korrelasjonskoeffisienten angir hvor stor del av variasjonen i avhengig variabel som forklares av modellen.
- Ustandardiserte regresjonskoeffisienter (B): Viser gjennomsnittlig økning i Y forbundet med en måleenhets økning i X, gitt at de andre uavhengige variablene holdes konstant.
- Standardfeilen (SE): En indikasjon på hvor mye en utvalgsparameter kan komme til å variere fra den korrekte parameterverdien.
- Signifikansverdier: Viser til sannsynligheten for at H_0 – en hypotese som hevder at det ikke er en sammenheng mellom uavhengig og avhengig variabel – er korrekt.
- Konstanten: Den predikerte verdien når verdiene på forklaringsvariablene er satt til 0.

Logistisk regresjon

For avhengige variabler på nominalnivå gjennomføres logistisk regresjonsanalyse. I logistisk regresjonen beregnes hvor mye den naturlige logaritmen til oddsen for $Y=1$ endrer seg for hver enhets endring i X. Logistiske regresjonsmodeller kan tolkes ut fra følgende punkter:

- Nagelkerke R^2 : Dette målet benyttes som erstatning for Justert R^2
- Logistiske regresjonskoeffisienter: Koeffisientens fortegn
- Signifikansverdier: Viser til sannsynligheten for at H_0 er korrekt.
- Koeffisientene i oddsskalaen: Gir en god forståelse av styrken på sammenhenger.

2.3.2 Faktoranalyse

Faktoranalyse er en statistisk teknikk som går ut på å analysere avhengighetsforholdet mellom et stort antall variabler, for deretter å forklare felles underliggende dimensjoner (faktor). I denne rapporten foretas uttrekk av faktorer ut fra Principal Component Analysis med bruk av Kaisers kriterium om en egenverdi på 1 eller mer. Rotasjonsmetoden er Varimax for å oppnå mest mulig ortogonale faktorer. Faktoranalysene som gjennomføres er gitt som vedlegg 1.

3 Kommunen ved formannskapssekretær

I dette kapittelet gjennomgås resultatene fra undersøkelsene blant formannskapssekretærer. I alt har 50 sekretærer svart og dermed gjort rede for kommunens arbeid.

3.1 Organisering av møter

Et første tema i undersøkelsen til formannskapssekretærene var knyttet til organisering av møter. Representanter med ulike typer funksjonsnedsettelse trenger nødvendigvis ulike former for tilrettelegging med henblikk på hjelpemidler og assistanse. Langs 12 dimensjoner har vi spurt i hvilken grad det tas hensyn til representanter med funksjonsnedsettelse i organiseringen av møter i kommunen. Resultatene kan ses i tabell 3.

Tabell 3. Organisering av møter i kommunen i forhold til funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	N
Tilgjengelighet grupperom	14	26	60	43
Tilgjengelighet pauserom	18	22	60	40
Transport (møter, befaringer)	19	24	57	37
Tilstrekkelig antall pauser	8	40	52	40
Tilstrekkelig lange pauser	5	44	51	41
Tilgjengelighet talerstol	21	29	50	42
Belysning i møtesal	7	47	47	43
Assistanse i forbindelse med møter	17	36	47	36
Lengde på møter	22	33	45	36
Lyd/akustikk i møtesal	21	35	44	43
Inneklima i møtesal	27	32	41	44
Tegnspråk og tolking	71	8	21	24

Det første man kan merke seg er at antallet (N) varierer. Dette er fordi det er noen respondenter som ikke vet hva de skal svare for de ulike spørsmålene. I tabellen er ”vet ikke”-gruppen ekskludert. Denne gruppen varierer fra 12-14 prosent (6-7 respondenter) for indikatorer knyttet til møtesalen m.m. til 52 prosent (26 respondenter) for indikatoren tegnspråk og tolking. Når antallet som har svart er lite, gir den enkelte respondent et relativt stort prosentvis utslag.

Vi har satt opp tabellen i forhold til andelen formannskapssekretærer som har svart ”stor grad”. Respondentene som har en oppfatning hevder/oplever følgende:

- I om lag 60 prosent av kommunene tas det i stor grad hensyn til representanter med funksjonsnedsettelse i forhold til tilgjengeligheten ved grupperom og pauserom, samt ved transport til møter, befaringer e.l.
- I rundt 50 prosent av kommunene tas det i stor grad hensyn til representanter med funksjonsnedsettelse i forhold til antall og lengde på pauser under møter, belysning i møtesal, tilgjengelighet for talerstol, samt ved assistanse i forbindelse med møter.

- Over 40 prosent tar i stor grad hensyn til lengde på møter, lyd/akustikk og inneklime i møtesal.
- I kun 20 prosent av kommunene har tegnspråk og tolking stor prioritet.

12 ulike indikatorer på organisering av møter er ganske mange, og det kan være vanskelig å få full oversikt. Gjennom faktoranalyse kan vi analysere avhengighetsforholdene mellom disse 12 indikatorene for så å forklare felles underliggende dimensjoner (faktorer). Denne analysen viser to faktorer (som samlet forklarer over 70 prosent av variansen) mellom hvor godt møtene er organisert i forhold til representantene med funksjonsnedsettelse.³

- Faktor 1 kaller vi ”tilgjengelighet til møtet”: Faktoren inkluderer indikatorer som tilgjengelighet for talerstol, grupperom og pauserom, samt det å gjøre møtet/befaringen tilgjengelig gjennom transport.
- Faktor 2 kaller vi ”tilrettelegging før/under møtet”: Faktoren inkluderer indikatorer som lengde på møtet, antall og lengde på pauser, samt assistanse i forbindelse med møtet.

3.2 Saksdokumenter

Det andre området som er vurdert er saksdokumenter. Det er her vist til ulike format som benyttes i utsending av dokumenter og tidspunkt for utsending. I tabellen under ser vi på formatet for utsending, og vi skiller mellom elektronisk utsending og papirutsending.

Tabell 4. Format for utsending av saksdokumenter. Prosent.

	Prosent
Papir og elektronisk (dobbel av alt)	16
Papir eller elektronisk	44
Papir	38
Elektronisk	2

N = 50

16 prosent av kommunene kjører en ”dobbel løsning”. Disse kommunene sender alle saksdokumenter ut både elektronisk og i papirutgave. I 44 prosent av kommunene er det ”hummer og kanari”; noen saksdokumenter sendes i papirversjon og noen sendes elektronisk. 38 prosent av kommunene sender konsekvent ut saksdokumenter bare i papirformat, mens 2 prosent av kommunene (1 kommune) har valgt å bare ha en elektronisk løsning.

I forhold til tid har vi sett på to dimensjoner. Den ene er ”typisk tidspunkt for utsendelse” og den andre dimensjonen er ”utsendelse på møtedag/under møtet”. Tabell 5 (neste side) viser andeler av kommuner som benytter ”typiske tider for utsendelser” og ”siste-liten utsendelser”.

³ Se vedlegg 1 for ”rotert komponent matrise”. Det kan også kommenteres at hjelp i forhold til tegnspråk/ tolking kan ses som en egen faktor. Inkluderes denne indikatoren i analysen får vi tre faktorer (som samlet forklarer over 80 prosent av variansen). Forhold ved møtesalen som belysning, inneklime og lyd/akustikk hadde en ganske høy skåre på både faktor 1 og 2. Det er slik sett noe vanskelig å plassere disse indikatorene i den ene eller andre bolken.

Tabell 5. "Typisk tid for utsendelse" av saksdokumenter og "siste-liten utsendelser". Prosent.

	< 1 uke	1 uke	> 1 uke	Sum
Av og til på møtedag	6	20	8	34
Sjelden på møtedag	6	36	8	50
Aldri på møtedag	0	14	2	16
Sum	12	70	18	100

N = 50

Tabellens hovedtrekk er:

- I 70 prosent av kommunene sendes saksdokumenter ut omtrent en uke før møtet, mens 18 prosent av kommunene vanligvis sender ut dokumenter over en uke i forkant og 12 prosent av kommunene vanligvis sender ut dokumenter mindre enn en uke før møtet.
- I 16 prosent av kommunene har det aldri skjedd at representanter får saksdokumenter på møtedagen/under møtet, i 50 prosent av kommunene tilhører dette sjeldenhetene, mens i 34 prosent av kommunene hender dette av og til.
- Videre kan vi se på forskjeller mellom kommuner langs begge dimensjoner: 6 prosent av kommunene sender typisk ut saksdokumenter mindre enn en uke før møtet og av og til leveres dokumenter ut på selve møtet; mens 16 prosent av kommunene sender ut dokumenter minst en uke før og aldri leverer ut dokumenter på møtedagen.

3.3 Fysisk miljø

Det tredje temaet som det ses på er generell utforming av det fysiske miljøet. Det ses på seks dimensjoner. Det er i denne seksjonen opp til den enkelte formannskapssekretær å vurdere om han/hun opplever at det fysiske miljøet i og rundt kommunehuset tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Resultatene gis i tabell 6

Tabell 6. Vurdering av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	N
Parkering	8	12	80	49
Tilgjengelighet til toaletter	10	16	74	49
Ramper	17	9	74	42
Heiser	17	9	74	46
Tilgjengelighet til møtelokale(r)	12	21	67	48
Døråpnere	27	12	61	49

Man kan merke seg at antallet med en mening om de ulike dimensjonene varierer noe. "Vet ikke"-gruppen varierer fra 2 prosent (1 respondent) for parkering, døråpner og toalett til 16 prosent (8 respondenter) for indikatoren ramper.

Tabellen forteller at 80 prosent av sekretærene mener at det for parkering er tatt hensyn til personer med funksjonsnedsettelse. Videre mener 74 prosent av sekretærene at dette er tatt høyde for funksjonsnedsette for toaletter, ramper og heiser. Det virker å være døråpnere som det er dårligst tilrettelagt for (61 prosent svarer i stor grad).

3.4 Generelt om kommunens arbeid

Et siste spørsmål har gått på hva man mener er dekkende for kommunens arbeid for å forbedre tilgjengeligheten og mulighetene for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne. Her ble det gitt fire ulike alternativer:

- 30 prosent mener at tiltak for å bedre tilgjengeligheten vedtas når behov oppstår
- 14 prosent mener at man har satt i gang tiltak for å øke kunnskapen/kartlegge status på dette området
- 8 prosent mener at det pågår arbeid med/foreligger handlingsplan for tilgjengelighet
- 48 prosent er ikke kjent med kommunens aktiviteter på dette området

4 Kommunestyrerepresentantene

I dette kapitlet gjennomgås resultater fra spørreundersøkelsen til kommunestyrerepresentanter. I alt har 767 representanter fra fire fylker besvart undersøkelsen. Det tas opp både holdnings- og noen kunnskapsspørsmål. Vi skal imidlertid begynne med bakgrunnsvariabler.

4.1 Om respondentene og funksjonsnedsettelse

I metodekapitlet gikk vi gjennom variablene fylke, kjønn og alder. La oss bare kort repetere noen hovedpunkter. I utvalget er det:

- 58 prosent menn og 42 prosent kvinner.
- 44 prosent fra Hordaland, 27 fra Oppland, 20 fra Sør-Trøndelag og 9 fra Finnmark.
- De yngste respondentene er 19 år og den eldste er 79. Gjennomsnitt og median er 47 år⁴.

I det følgende skal vi skille mellom representanter med og uten funksjonsnedsettelse. I samråd med representanter fra Deltasenteret og ulike grupper av personer med funksjonsnedsettelse, har forskergruppen satt sammen 11 indikatorer på ulike typer funksjonsnedsettelse. Vi må her ta høyde for at listen ikke er utfyllende. Fordelingen i utvalget er slik:

- Syn: 0 prosent. Ingen av respondentene er blinde eller har sterkt nedsatt syn
- Hørsel: 1,5 prosent. Ingen av respondentene er døve, mens 1,5 prosent har sterkt nedsatt hørsel (og med dette behov for teleslynge)
- Bevegelseshemming: 2,3 prosent. 0,7 prosent av respondentene har behov for rullestol og 1,6 prosent er bevegelseshemmet pga. nedsatt styrke, utholdenhet eller koordinasjon
- Vansker med læring og/eller lesing/skriving: 2,1 prosent. 0,5 prosent har vansker med både læring, lesing og skriving, mens 1,6 har lese- og/eller skrivevansker.
- Psykiske vansker: 1,1 prosent. 1,1 prosent av respondentene har vansker knyttet til angst, depresjon, nervøsitet o.l.
- Astma/Allergi: 6,9 prosent. 6,9 prosent er plaget med astma og/eller allergi.
- Annet: 4,4 prosent. 4,4 prosent har andre funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom.

Når vi summerer opp dette finner vi at 14 prosent (109 av 757) av respondentene angir at de har en eller flere funksjonsnedsettelse, mens 86 prosent ikke har krysset av for noen av våre 11 indikatorer. Det er et stort spenn i de funksjonsnedsettelse som er angitt. Halvparten oppgir at de tilhører gruppen astmatikere/allergikere. Av de resterende er det flest med bevegelseshemninger og vansker med læring og/eller lesing/skriving, og ei mindre gruppe med hørselsvansker og psykiske vansker.

⁴ Median angir enheten som ligger midt i rekken av enheter når de er ordnet etter stigende verdi. I dette tilfelle var det med andre ord like mange representanter over som under 47 år.

Hvem som skal regnes som funksjonshemmede er et vanskelig spørsmål, og hvem som defineres som funksjonshemmet varierer mye mellom ulike undersøkelser. Tøssebro og Kittelsaa (2004) viser for eksempel at i ulike norske levekårsstudier varierer andelen funksjonshemmede med mellom 7 og 30 prosent. Tilsvarende forskjeller får vi i studier mellom ulike land. Hvilke tall en ender opp med avhenger av hvordan begrepet defineres.

Vi kan sammenligne vårt tall på 14 prosent med funksjonsnedsettelse, med tall som fremkommer fra SSBs levekårsundersøkelser og arbeidskraftundersøkelser. Sammenlignet med arbeidskraftundersøkelsene i perioden 2002-2007 er 14 prosent et godt estimat. I disse studiene er funksjonshemming definert som ”fysiske eller psykiske helseproblemer av mer varig karakter som kan medføre begrensninger i det daglige liv”, og rundt 15 prosent av de mellom 16-66 år oppgir å ha en eller flere funksjonshemninger (Olsen og Van 2007). I Levekårsundersøkelsen, derimot, er gruppen av funksjonshemmede avgrenset slik at den omfatter personer med en fysisk eller psykisk tilstand som medfører store eller meget store begrensninger i hverdagen. I henhold til en slik definisjon er bare 7 prosent mellom 16-66 år hemmet i forhold til konkrete aktiviteter i dagliglivet (Ramm og Svalund 2003).⁵

I denne studien er det deltakernes opplevelse av å være funksjonshemmet som ligger til grunn for hvem som defineres som funksjonshemmet. Spørsmålene 11-31 i spørreskjemaet skal bare besvares av representanter med funksjonsnedsettelse. Av de 109 personene som har krysset av for at de har en eller flere indikatorer for funksjonsnedsettelse i spørreskjemaets første del, er det 75 personer som selv definerer seg som funksjonshemmet, dvs. 10 prosent av utvalget. Disse 75 har følgende karakteristikk:

- 6 respondenter har sterkt nedsatt hørsel
- 6 respondenter er bevegelseshemmet
- 7 respondenter har lese- og/eller skrive- og/eller lærevansker
- 5 respondenter har psykiske vansker
- 13 respondenter har andre funksjonsnedsettelser eller kronisk sykdom
- 17 respondenter har astma/allergi
- 21 respondenter har flere av de ovennevnte funksjonsnedsettelser

⁵ I Arbeidskraftundersøkelsen benyttes følgende formulering som definisjon på funksjonshemming: ”Med funksjonshemming menes fysiske eller psykiske helseproblemer av mer varig karakter som kan medføre begrensninger i det daglige liv. Det kan for eksempel være sterkt nedsatt syn eller hørsel, lese- og skrivevansker, bevegelseshemninger, hjerte- eller lungeproblemer, psykisk utviklingshemning, psykiske lidelser eller annet (Olsen og Van 2007). I Levekårsundersøkelsene om helse, omsorg og sosial kontakt er *fysisk funksjonshemming* målt ved om man har vansker med å bevege seg rundt på egenhånd, om man har nedsatt syn eller hørsel og om man har helseplager som påvirker hverdagen i ganske stor eller stor grad. Dette omfatter spørsmål om man kan gå en trapp opp eller ned uten å hvile, om man kan gå en 5 minutters tur i noenlunde rask tempo, om man kan lese vanlig avistekst med briller om nødvendig og om man kan følge med i en samtale med minst to andre med høreapparat hvis nødvendig. *Psykisk funksjonshemming* er målt en indeks på psykisk helse, om man har store hukommelses eller konsentrasjonsproblemer og om man har helseplager som påvirker hverdagen i ganske stor eller stor grad. Indeksen er konstruert med 5 spørsmål om psykisk helse: om man har vært svært plaget, ganske plaget, litt plaget eller ikke plaget av nervøsitet og indre uro, av å stadig være redd eller engstelig, av en følelse av håpløshet med tanke på fremtiden, vært nedtrykt og tungsindig eller mye bekymret eller urolig. En indeks gir en skala fra 5-20 der personer med dårlig psykisk helse scorer 10 eller høyere (Ramm og Svalund 2003).

Det er særlig gruppen med astma/allergi som har definert seg bort fra å ha funksjonsnedsettelse, mens det er færre innen de andre grupper som har definert seg bort. Blant alle de som ikke krysset av for noen av våre 11 indikatorer på funksjonsnedsettelse i spørreskjemaets første del er det ingen respondenter som har definert seg selv som å ha en funksjonsnedsettelse. Det tyder på at listen vi hadde over funksjonsnedsettelse var relativt uttømmende.

I det videre arbeidet tas det utgangspunkt i skillet som respondentene selv har foretatt, dvs. om man selv definerer seg som funksjonsnedsettelse eller ikke. Mao. i tabeller som viser respondenter med funksjonsnedsettelse, inkluderes de 75 respondentene som selv sier de har en funksjonsnedsettelse.

4.2 Politisk virke

I denne seksjonen skal vi se på ulike indikatorer for respondentenes politiske virke. Dette gjelder antall år som man har vært folkevalgt, partifordelingen, og deltakelse i ulike organer.

4.2.1 År som folkevalgt

Vi begynner med antall år som kommunestyrerepresentant. Analysen viser at noen respondenter bare har deltatt i ett år, mens en respondent har deltatt i hele 41 år. Gjennomsnitt er 7 år og median er 5. M.a.o. det er noen respondenter som trekker veldig opp i forhold til antall år som folkevalgt. Det er små forskjeller mellom de med og uten funksjonsnedsettelse:

- Gjennomsnittene for de uten og med funksjonsnedsettelse er henholdsvis 7,1 og 6,6 år.
- Medianene for de uten og med funksjonsnedsettelse er 5 år.

Tabell 7. Funksjonsnedsettelse og antall år som folkevalgt. Prosent.

	Alle	Folkevalgte uten funksjonsnedsettelse	Folkevalgte med funksjonsnedsettelse
Gjennomsnitt	7,1	7,1	6,6
Median	5	5	5
Minimum	1	1	1
Maksimum	41	41	30

N = 749

4.2.2 Parti

Den andre dimensjonen som det ses på er partitilhørighet. Vi har allerede kommentert fordelingen for hele utvalget, og skal derfor fokusere kommentarer på ulikheter/likheter mellom representanter med funksjonsnedsettelse og de uten. Fordelingene gis i tabell 8.

Tabell 8. Funksjonsnedsettelse og parti. Prosent.

	Alle	Folkevalgte uten funksjonsnedsettelse	Folkevalgte med funksjonsnedsettelse
Arbeiderpartiet	32	32	28
Senterpartiet	17	18	11
Høyre	13	13	13
Fremskrittspartiet	10	9	21
Andre	9	9	11
Kristelig folkeparti	7	7	8
Sosialistisk venstreparti	6	6	3
Venstre	6	6	5

N = 757

Tabellen viser at det er tre partier som til en viss grad skiller seg ut. På den ene siden har man Sp og SV med komparativt få representanter med funksjonsnedsettelse. På den andre siden har man FrP med komparativt mange representanter med funksjonsnedsettelse.

4.2.3 Deltakelse i kommunale organer

I denne seksjonen ses det på deltakelse i kommunale organer. Med unntak av noen få respondenter som har fått fritak er det slik at alle respondenter er med i kommunestyret. Men representantene har ulik grad av deltakelse i komiteer og råd. I tabell 9 gis en oversikt over hele utvalget, samt at vi sammenligner utvalgene med og uten funksjonsnedsettelse.

Tabell 9. Deltakelse i ulike kommunale organer. Prosent.

	Alle	Folkevalgte uten funksjonsnedsettelse	Folkevalgte med funksjonsnedsettelse
Kommunestyre	99	99	100
Formannskap	35	35	28
Hovedutvalg/komite e.l.	58	58	61
Hovedutvalg/komite med helse/omsorg	18	17	23
Råd for funksjonshemmede	6	6	9
**Eldrerådet	5	4	9
Andre kommunalpolitiske organer	43	44	35

N = 757

I underkant av 30 prosent av kommunestyrerepresentanter på landsbasis er i formannskapene. I utvalget er andelen 35. Vi ser at det er 7 prosentpoengs forskjell mellom de som opplever at de har en eller flere funksjonsnedsettelser (28 prosent) og de som ikke har funksjonsnedsettelse (35 prosent). Forskjellen er ikke signifikant.

58 prosent av respondentene er medlem i et eller flere hovedutvalg/komiteer e.l. Det er ingen nevneverdig forskjell mellom de med og uten funksjonsnedsettelse.

Vi har videre valgt å skille mellom de som er medlem i hovedutvalg/komiteer med fokus på helse/omsorg. I hele utvalget er det snakk om 18 prosent. Her er det 6 prosentpoengs forskjell mellom de som definerer seg som funksjonshemmede (23 prosent) og de som ikke har funksjonsnedsettelse (17 prosent).

I tillegg har vi sett på ”Råd for funksjonshemmede” og ”Eldrerådet”. Det er 5-6 prosent som deltar i disse rådene. For begge råd er det flere med funksjonsnedsettelse (9 prosent) som deltar enn de uten funksjonsnedsettelse. For ”Eldrerådet” er forskjellen signifikant på 0.05-nivå.

Man kan spørre seg om overrepresentasjoner av personer med funksjonsnedsettelse i ”Eldreråd”, ”Råd for funksjonshemmede” og ”komite/hovedutvalg med fokus på helse og omsorg” skyldes tilfeldigheter. En måte å få et bedre mål på betydningen av en variabel, er å gjennomføre multivariate analyser hvor man kontrollerer for andre relevante variabler. Dette har vi gjort, og tabeller og tolkninger finnes i vedlegg 3. Her skal vi bare referere konklusjonene:

Medlemskap i Eldreråd

Forskjellen mellom de med og uten funksjonsnedsettelse er fortsatt signifikant (0.1-nivå) etter at vi kontrollerer for variabler som kjønn, alder og antall år som folkevalgt. Resultatene indikerer følgende om oddsen for å medlemskap i Eldreråd (rangert ut fra variabelenes betydning, dvs. viktigste variabel først):

- Oddsen er høyere for kvinner sammenlignet med menn
- Oddsen er stigende med antall år som folkevalgt
- Oddsen er høyere for funksjonshemmede sammenlignet med de som ikke er det
- Oddsen er stigende med alder

Medlemskap i komite/hovedutvalg med helse/omsorg

Forskjellen mellom de med og uten funksjonsnedsettelse er ikke signifikant ved kontroll for variabler som kjønn og alder. Resultatene indikerer følgende om oddsen for medlemskap i komite/hovedutvalg med helse/omsorg (rangert ut fra variabelenes betydning, dvs. viktigste variabel først):

- Oddsen er høyere for kvinner sammenlignet med menn
- Oddsen er stigende med alder
- Oddsen er høyere for personer med funksjonsnedsettelse enn de som ikke har det

Medlemskap i Råd for funksjonshemmede

I den siste logistiske regresjon ga ikke variabelen ”egendefinert funksjonsnedsettelse” utslag. Vi valgte derfor å se på ulike typer funksjonsnedsettelse, og da fikk vi utslag for variabelen ”bevegelseshemmet eller kronisk sykdom” (signifikant på 0,01-nivå). Resultatene indikerer følgende om oddsen for medlemskap i Råd for funksjonshemmede (rangert ut fra variabelenes betydning, dvs. viktigste variabel først):

- Oddsen er høyere for representanter som er bevegelseshemmet eller har kronisk sykdom sammenlignet med representanter uten disse funksjonsnedsettelsene
- Oddsen er stigende med alderen frem til representanten er 49 år (og deretter synkende).

4.2.4 Gjenvalg

Et siste spørsmål som er tatt opp i denne seksjonen er ”gjenvalg”. Det viser seg at ett år ut i kommunestyreperioden er representantene delt på midten i synet på om de ønsker å fortsette. Nøyaktig 50 prosent ønsker å fortsette og 50 prosent ønsker å slutte.

Tabell 10. Gjenvalg. Prosent.

	Alle	Folkevalgte uten funksjonsnedsettelse	Folkevalgte med funksjonsnedsettelse
Ønsker gjenvalg	50	50	53
Ønsker ikke gjenvalg	50	50	47

N = 757

Også for gjenvalg gjennomføres en logistisk regresjon. Her får vi da et svar på hvilke typer representanter som ønsker gjenvalg og hvilke typer representanter som ikke ønsker dette. Det er her verdt å merke seg at funksjonsnedsettelse har minimal innvirkning på oddsen for å ønske å ta gjenvalg. Resultatene indikerer følgende om oddsen for å ønske å ta gjenvalg (rangert ut fra variabelens betydning, dvs. viktigste variabel først):

- Oddsen er stigende med alderen frem til representanten er 37 år (og så synkende)
- Oddsen er høyere for menn sammenlignet med kvinner
- Oddsen er høyest for representanter fra FrP, Høyre, Ap og V
- Oddsen er synkende med antall år man har vært kommunestyrerepresentant frem til 5-6 perioder (og er deretter stigende)

4.3 Oppfatninger til representanter med funksjonsnedsettelse

En lengre seksjon i spørreskjemaet var viet representanter med funksjonsnedsettelse. Som vi alt har konstatert er det 75 representanter som har definert seg selv i å ha en funksjonsnedsettelse. Disse 75 representantene har svart på spørsmål om forventninger til deres arbeidsprestasjon, politisk interesse for saker som berører funksjonshemmede, samt om man opplever å bli tatt hensyn til i organiseringen av møter i kommunen.

4.3.1 Forventninger til arbeidsprestasjon

Den første dimensjonen som det ses på er opplevelse av forventninger til arbeidsprestasjon. Vi har tatt utgangspunkt i den opplevelse den enkelte representant har i forhold til forventninger om egen arbeidsprestasjon blant ”andre folkevalgte”, ”andre i eget parti” og ”folk flest”. Det kan knyttes en rekke problemstillinger til dette. For det første vil representanter uten funksjonsnedsettelse i ulik grad være klar over at noen av deres medrepresentanter har en funksjonsnedsettelse. Funksjonsnedsettelsene vil i ulik grad være synlige, og de

funksjonshemmede representantene vil i ulik grad være ”åpne” om sine funksjonsnedsettelse. Da kan det heller være andre forhold som spiller en rolle for opplevelsen man har av andres forventninger til ens arbeidsprestasjon. For det andre trenger heller ikke en person som er ”åpen” om sin funksjonsnedsettelse oppleve at dette har innvirkning på andres vurdering av ens arbeidsprestasjon. For det tredje kan det være vanskelig å vurdere hvilke forventninger andre personer har til ens arbeidsprestasjon.

Det kan stilles en rekke spørsmål til hvor godt dette målet på opplevde forventninger er. Vi tror likevel det kan gi en pekepinn på hvordan representantene med funksjonsnedsettelse opplever at andre betrakter dem. Resultatene gjengis i tabell 11.

Tabell 11. Opplevelse av forventninger til ens arbeidsprestasjonen blant ulike grupper. Prosent.

	Lavere enn andre folkevalgte	Som andre folkevalgte	Høyere enn andre folkevalgte	Vet ikke
Andre folkevalgte	17	79	0	4
Andre i eget parti	8	64	27	1
"Folk flest"	5	64	28	3

N = 75

Et første poeng er at vår frykt for at det skulle være få respondenter som svarte på dette spørsmålet var ubegrunnet. Det er bare noen få respondenter som har følt seg usikre på hva de skulle svare. Et annet poeng er at majoriteten av representantene med funksjonsnedsettelse opplever at alle tre grupper har like forventninger til deres arbeidsprestasjon som til andre folkevalgte.

Det tredje poenget er at de funksjonshemmede representantene opplever ulike forventninger hos ulike grupper. 17 prosent opplever at ”andre folkevalgte” har lavere forventninger til dem enn til folkevalgte generelt, mens ingen opplever at forventningene er høyere. Motsatt finner vi at henholdsvis 8 og 5 prosent opplever at ”andre i eget parti” og ”folk flest” har lavere forventninger til dem enn til folkevalgte generelt, mens hele 27 og 28 prosent opplever at forventningene er høyere.

4.3.2 Interesse for saker som angår funksjonshemmede

Et annet tema er interesse for arbeid med saker som har betydning for personer med nedsatt funksjonsevne. Respondentene er både spurt om hvor viktig det er for deres politiske deltakelse å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden, samt deres opplevelse av andres forventninger til interessen for saker som angår personer med funksjonsnedsettelse.

Tabell 12 gir oss oppfatninger knyttet til forventninger. Her går det frem at rundt 60 prosent av representantene med funksjonsnedsettelse opplever at andre folkevalgte og andre i eget parti forventer at de skal vise omtrent like stor interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse som andre folkevalgte. I overkant av 30 prosent opplever derimot at

andre folkevalgte og andre i eget parti har høyere forventninger. I underkant av 10 prosent er usikre.

Tabell 12. Sammenlignet med andre folkevalgte, oppleves en forventning om å være mer/mindre interessert i saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse?

	Omtrent like interessert som andre folkevalgte	Noe mer interessert enn andre folkevalgte	Mye mer interessert enn andre folkevalgte	Usikker
Folkevalgte	57	27	7	9
I eget parti	61	20	11	8

N = 75

Et annet spørsmålsbatteri handler om hvor viktig det er for representantens politiske deltakelse å sette funksjonshemmedes interesser på dagsordenen. Her har vi bedt om syn på ”nå-situasjonen” og ”før-situasjonen”, dvs. da man gikk inn i politikken. Resultatene tyder på at interessen for å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden har økt fra man gikk inn i politikken til nå.

Nå-situasjon: 68 prosent mener at det er viktig for deres politiske deltakelse å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden, 20 prosent mener dette verken er særlig viktig eller uviktig, mens 12 mener det er lite viktig.

Før-situasjon: 44 prosent sier at de syntes det var viktig for den politiske deltakelsen å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden da de gikk inn i politikken, 41 prosent mener dette verken var særlig viktig eller uviktig, mens 15 mener det var lite viktig.

Sammenligning før/nå: 24 prosent mener det er blitt mer viktig for deres politiske deltakelse å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden sammenlignet med da de gikk inn i politikken, mens 4 prosent mener at det å sette funksjonshemmedes interesser på dagsorden er blitt mindre viktig for dem. Flertallet av de funksjonshemmede politikerne har med andre ord fått en sterkere saksorientering i løpet av karrieren. Den store majoriteten på 72 prosent har likevel den samme oppfatning nå som da de gikk inn i politikken.

4.3.3 Organisering av møter

En siste og lengre del av spørsmålene til representantene med funksjonsnedsettelse dreide seg om oppfatninger knyttet til organiseringen av møter i kommunen. Det er de samme 12 dimensjoner som ses på her som formannskapssekretærene har besvart.⁶

⁶ En tabell for ”funksjonsnedsatte og organisering av møter” med kategorien ”irrelevant” er i vedlegg 2.

Tabell 13. Om det tas hensyn til deg (representant med funksjonsnedsettelse) i organiseringen av møter i kommunen. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	N
Tegnspråk, tolking o.l.	56	31	13	16
Assistanse ved møter	39	44	17	23
Lyd/akustikk i møtesal	19	43	18	28
Tilstrekkelig antall pauser	50	31	19	36
Inneklima i møtesal	51	29	20	35
Tilgjengelighet grupperom	32	40	28	25
Tilgjengelighet pauserom	35	35	30	26
Transport (møter, befaringer)	48	21	31	29
Tilgjengelighet talerstol	42	23	35	26
Tilstrekkelig lange pauser	22	34	44	36
Lengde på møter	0	54	46	67
Belysning i møtesal	15	27	58	26

For det første kan vi merke oss at antallet varierer, og vi gjør oppmerksom på at antallet som har besvart enkelte av spørsmålene er lavt. En gjennomgang viser at ingen respondenter mener at alle spørsmål er aktuelle for dem. Bortsett fra ”lengde på møter” som de fleste har en oppfatning om, er det slik at majoriteten har krysset av for irrelevant.

Prosentfordelingen for de som mener ulike indikatorer er aktuelle for dem, viser at:

- Fem områder skårer svært lavt. Her har en andel på 20 prosent eller mindre krysset av for stor grad. Dette gjelder ”tegnspråk, tolking”, ”assistanse ved møter”, ”lyd/ akustikk i møtesal”, ”tilstrekkelig antall pauser” og ”inneklima i møtesal”.
- Fire områder skårer ganske lavt. Her har en andeler rundt 30 prosent (+/- 5 prosent) krysset av for stor grad. Dette gjelder ”tilgjengelighet grupperom”, ”tilgjengelighet pauserom”, ”transport (møter, befaringer)” og ”tilgjengelighet talerstol”.
- Tre områder skårer høyt. Her har en andel på over 40 prosent og opp mot 60 prosent krysset av for stor grad. Den høyeste skåren får ”belysning i møtesal”, mens ”tilstrekkelig lange pauser” og ”lengde på møter” følger på.

4.4 Oppfatninger til representanter uten funksjonsnedsettelse

To av spørsmålene i spørreskjemaet (spm. 32 og 33) har gått til representanter uten funksjonsnedsettelse. Her har de svart for sine forventninger til representanter med funksjonsnedsettelse og deres arbeidsprestasjoner, samt forventninger til funksjonsnedsettes interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Resultatet er gitt i tabell 14.

Tabell 14. Forventninger til representanter med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Lavere enn andre folkevalgte	Som andre folkevalgte	Høyere enn andre folkevalgte	Usikre
Arbeidsprestasjon	4	78	2	16
	Mindre interessert	Like interessert	Mer interessert	Usikre
Saker funksjonsnedsette	3	44	42	11

N = 620

I forhold til arbeidsprestasjoner ser vi at den store majoriteten av representanter uten funksjonsnedsettelse (80 prosent) mener at funksjonsnedsettelse er en irrelevant faktor. 2 prosent har høyere forventninger til representanter med funksjonsnedsettelse, mens 4 prosent har lavere forventninger. 16 prosent er usikre.

I forhold til forventninger knyttet til interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse er respondentene splittet. 42 prosent forventer at folkevalgte med funksjonsnedsettelse vil være mer interessert enn andre folkevalgte, 44 prosent forventer at de vil være like interessert, og 3 prosent mener de vil være mindre interessert. 11 prosent er usikre.

4.5 Saksdokumenter

Det er stilt fire spørsmål som handler om saksdokumenter. De to første handler om hva som er ”typisk tidspunkt for utsendelse av dokumenter” og det andre er ”hva som hadde vært et ønskelig tidspunkt for utsendelse av dokumenter”. Resultatene er følgende:

- 59 prosent av representantene mener at de vanligvis får saksdokumenter omtrent en uke før møter, 28 prosent mener det typiske er mindre enn en uke, mens 13 prosent mener at dokumentene er i deres hende mer enn en uke før møtet.
- 70 prosent av representantene ønsker å få saksdokumenter omtrent en uke før møter, mens 30 prosent vil ha dokumentene mer enn en uke før møtet.
- For 53 prosent av representantene stemmer praksis og behov overens, 42 prosent vil ha dokumenter tidligere enn de får i dag, mens 5 prosent mener at de får dokumenter i mer enn god nok tid forveien.

I forhold til tid og praksis har vi også sett på ”siste-liten utsendelser” i tillegg til ”typisk tidspunkt for utsendelse”. Med siste-liten tenker vi på ”utsendelse på møtedag/under møtet”. Når vi ser på begge dimensjoner får vi resultatet som er gitt i tabell 14:

- 10 prosent av representantene har ikke fått saksdokumenter på møtedagen, 32 prosent har opplevd det, mens for 48 prosent av representantene skjer dette av og til eller ofte.
- Videre kan vi se på fordelingen langs begge dimensjoner: 18 prosent av representantene opplever at saksdokumenter typisk sendes ut mindre enn en uke før møtet og ofte/av og til leveres dokumenter ut på selve møtet; mens 8 prosent får dokumenter minst en uke før møter og aldri opplever å få dokumenter levert på møtedagen.

Tabell 15. ”Typisk tid for utsendelse” av saksdokumenter og ”siste-liten utsendelser”. Prosent.

	< 1 uke	1 uke	> 1 uke	Sum
Ofte på møtedag	6	7	2	15
Av og til på møtedag	12	27	4	43
Sjelden på møtedag	8	19	5	32
Aldri på møtedag	2	6	2	10
Sum	28	59	13	100

N = 688

For representanter med funksjonsnedsettelse har vi også spurt om de opplever å sakspapirer i et format som passer dem. 53 representanter med funksjonsnedsettelse (70 prosent) mener at mener at dette spørsmålet er relevant for dem.

- 86 prosent mener at de alltid får saksdokumenter i et passende format.
- 86 prosent mener at de får saksdokumenter i et passende format iblant.
- 10 prosent mener at de ikke får det saksdokumenter i et passende format. Disse 5 er karakterisert ved følgende: 2 har kronisk sykdom, 2 har lese-/skrivevansker og 1 har nedsatt hørsel.

4.6 Politisk interesse; generell, lokal, sektor eller sak

I forhold til representantenes politiske interesse har vi forsøkt å skille mellom fire nivåer, fra ”generelt engasjement” til ”saksorientering”. Vi har konkretisert disse slik: Hvor viktig er følgende forhold for din politiske deltakelse i dag og da du gikk inn i politikken?

- Generelt politisk engasjement.
- Interesse for lokalpolitikk
- Interesse for sektorpolitikk
- Saker som omhandler en samfunnsgruppe

Tabell 16. Hvor viktig er/var følgende forhold for din politiske deltakelse. Prosent.

	Lite viktig	Verken eller	Viktig
<i>Da man gikk inn i kommunepolitikken</i>			
Generelt politisk engasjement	5	13	82
Interesse for lokalpolitikk	3	7	90
Interesse for sektorpolitikk	15	23	62
Saker som omhandler en samfunnsgruppe	26	34	40
<i>I dag</i>			
Generelt politisk engasjement	6	13	81
Interesse for lokalpolitikk	3	5	92
Interesse for sektorpolitikk	12	23	65
Saker som omhandler en samfunnsgruppe	20	29	51

N = 644

Det som står sterkest for representantene er deres interesse for lokalpolitikk. Hele 90 prosent av respondentene mener dette var viktig da de gikk inn i lokalpolitikken og hele 92 prosent mener dette er viktig i dag.

Det som er nest med betydningsfullt for representantene er generelt politisk engasjement. Hele 82 prosent av respondentene mener dette var viktig da de gikk inn i lokalpolitikken og hele 81 prosent mener dette er viktig i dag.

Interesse for politikken innen visse sektorer (eks. skole, helse e.l.) har stor betydning for mange respondenter. 62 prosent mener at sektorpolitikk var viktig da de gikk inn i lokalpolitikken og 65 prosent mener dette er viktig i dag.

Det siste området er interesse for saker som omhandler en samfunnsgruppe (saksorientering). 40 prosent av respondentene mener at interesse for saker som omhandler en samfunnsgruppe var viktig da de gikk inn i lokalpolitikken og 51 prosent mener dette er viktig i dag.

Når vi sammenligner det respondentene sier om ”dagens situasjon” og ”da de gikk inn i politikken” er det først og fremst slående at fordelingen er meget lik. Vi kan verken peke på klare endringer når det gjelder generelt politisk engasjement, interesse for lokalpolitikk eller interesse for sektorpolitikk. Derimot er det verdt å merke seg ”saker som omhandler en

samfunnsgruppe” har fått økt betydning. M.a.o. saksorienteringen er sterkere hos representantene nå enn den var da de gikk inn i politikken.⁷

Vi skal se nærmere på resultatene for dagens interesse innen saks-, sektor-, lokal- og generell politikk. Etter faktoranalyse, sjekk av bivariate korrelasjoner og reliabilitetsanalyse ved Cronbachs α , finner vi det naturlig å slå sammen følgende variabler:

- S sammensatt mål 1 er ”bredt politisk engasjement”. Her inkluderes indikatorene ”generelt politisk engasjement” og ”interesse for lokalpolitikk”.
- S sammensatt mål 2 er ”spesifikt politisk engasjement”. Her inkluderes indikatorene ”interesse for sektorpolitikk” og ”interesse for sakspolitikk”.⁸

Vi skal i det følgende se nærmere på hvilke grupper av respondenter som har større og mindre grad av interesse for ”bred” og mer ”spesifikk” politikk. I analysene benyttes lineær regresjon.⁹

Resultatene er interessante for dimensjonen funksjonsnedsettelse, da de tyder på at representanter med funksjonsnedsettelse er mer saksorienterte. I tillegg synes det, som vi har vært inne på tidligere (5.3.2), som om de folkevalgte med funksjonsnedsettelse får en sterkere saksorientering i løpet av sin politiske karriere. Gruppen funksjonsnedsatte er her definert som personer som er: Hørselshemmet + bevegelseshemmet + lære-/lese-/skrivevansker + kronisk sykdom. Kontrollert for en rekke andre variabler (kjønn, parti, fylke, politiske posisjoner, alder og år som folkevalgt) er det slik at:

- Representanter med funksjonsnedsettelse virker å være mer opptatt av sektor- og sakspolitikk sammenlignet med de uten funksjonsnedsettelse.
- Det ikke virker å være forskjeller mellom representanter med og uten funksjonsnedsettelse i forhold til interesse for lokalpolitikk og generell politikk

4.7 Fysisk miljø

Et annet tema er generell utforming av det fysiske miljøet. Det ses på seks dimensjoner, og disse er de samme dimensjonene som formannskapssekretær ble bedt om å vurdere tidligere. Svarene til kommunestyrerepresentantene er gitt i tabell 17.

⁷ Vi kan sammenligne utviklingen for respondentene. Vi finner da følgende: For 22 prosent har interessen for ”saker som omhandler en samfunnsgruppe” blitt viktigere for deres politiske deltakelse, mens for 6 prosent har dette blitt mindre viktig. For 15 prosent har interessen for sektorpolitikk blitt viktigere for deres politiske deltakelse, mens for 10 prosent har dette blitt mindre viktig. For 6 prosent har interessen for lokalpolitikk blitt viktigere for deres politiske deltakelse, mens for 4 prosent har dette blitt mindre viktig. For 10 prosent har det generelle politiske engasjementet blitt viktigere for deres politiske deltakelse, mens for 11 prosent har dette blitt mindre viktig.

⁸ Se vedlegg 1 for faktoranalyse, tabell over bivariate korrelasjoner og resultat for reliabilitetsanalysen.

⁹ Se vedlegg 3 for regresjonsanalyser med tabeller og tolkninger.

Tabell 17. Oppfattelse av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	N
Parkering	19	30	51	656
Heiser	24	24	52	638
Ramper	30	27	43	620
Tilgjengelighet møtelokale	27	34	39	657
Tilgjengelighet til toaletter	34	27	39	649
Døråpnere	36	39	35	647

Vi kan merke oss at antallet med en oppfatning om de ulike dimensjoner varierer. ”Vet-ikke”-gruppen varierer fra 5 prosent for variablene parkering og tilgjengelighet møtelokale, opp til 11 prosent for variabelen ramper. Blant de som har en oppfatning får vi følgende rangering av områder:

- Rundt 50 prosent mener at det for parkering og heiser er tatt hensyn til personer med funksjonsnedsettelse.
- Rundt 40 prosent mener at det for toaletter, ramper og tilgjengelighet til møtelokale er tatt hensyn til personer med funksjonsnedsettelse.
- 35 prosent mener at det for døråpnere er tatt hensyn til personer med funksjonsnedsettelse.

4.8 Generelt om kommunens arbeid

Et siste spørsmål har gått på hva man mener er dekkende for kommunens arbeid for å forbedre tilgjengeligheten og mulighetene for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne. Her ble det gitt fire ulike alternativer og representantene fordelte seg slik:

- 23 prosent mener at tiltak for å bedre tilgjengeligheten vedtas når behov oppstår
- 10 prosent mener at man har satt i gang tiltak for å øke kunnskapen/kartlegge status på dette området
- 16 prosent mener at det pågår arbeid med/foreligger handlingsplan for tilgjengelighet
- 51 prosent er ikke kjent med kommunens aktiviteter på dette området

5 Utvalgte analyser

I kapitlene 3 og 4 er det gjennomført en rekke univariate, bivarierte og multivariate analyser. Vi har imidlertid ikke fått på plass alle komparative analyser knyttet til studiens tre målgrupper, og disse siste analyser skal gjennomføres i dette kapitlet. De tre målgruppene er som kjent:

- Representanter med funksjonsnedsettelse (testgruppe)
- Representanter uten funksjonsnedsettelse (kontrollgruppe)
- Formannskapssekretærer (representant for kommunen)

5.1 Forventninger til funksjonsnedsatte representanter

Representanter uten funksjonsnedsettelse har svart for sine forventninger til representanter med funksjonsnedsettelse og deres arbeidsprestasjoner og interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Samtidig har representanter med funksjonsnedsettelse svart for hvilke forventninger de opplever at andre folkevalgte har til deres arbeidsprestasjoner og interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. For begge områder finner vi ganske så store prosentpoengsdifferanser:

- En substansiell minoritet av representantene med funksjonsnedsettelse (18 prosent) tror at andre folkevalgte har lavere forventninger til deres arbeidsprestasjoner, men det er nesten ingen (5 prosent) av de folkevalgte uten funksjonsnedsettelse som har lavere forventninger til funksjonsnedsatte sammenlignet med andre folkevalgte.
- Nesten halvparten av de folkevalgte (47 prosent) forventer at funksjonshemmede representanter skal være mer interessert i saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse sammenlignet med andre folkevalgte. Her tror 37 prosent av de med funksjonsnedsettelse at andre folkevalgte forventer at de skal være mer interessert.

Tabell 18. Forventninger om funksjonsnedsatte arbeidsprestasjon og interesse for saker med konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent¹⁰.

	Lavere	Som andre folkevalgte	Høyere
Funksjonsnedsatte	18	82	0
Ikke-funksjonsnedsatte	5	93	2
	Mindre interessert	Like interessert	Mer interessert
Funksjonsnedsatte	0	63	37
Ikke-funksjonsnedsatte	4	49	47

5.2 Fysisk miljø

Et tema som alle målgrupper har svart for er om det fysiske miljøet er utformet i tråd med behovene for personer med funksjonsnedsettelse. Det ses på 6 områder, og vi sammenligner

¹⁰ Her er de som har kryssa av for "usikker" ikke med, jf tabell 11,12 og 14.

svarene fra formannskapssekretær og representanter med og uten funksjonsnedsettelse. For å få et best mulig sammenligningsgrunnlag har vi for denne analysen kun inkludert representanter for de 39 kommuner der formannskapssekretær har hatt en oppfatning om alle tre dimensjoner. For å gjøre analysen så enkel som mulig skiller vi mellom verdiene ”Liten/middels grad” og ”Stor grad”, og vi kommenterer tallene for ”Stor grad”.

Tabell 19. Om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Sekretær		Funksjonsnedsett		Ikke-funksjonsnedsett	
	Liten/middels	Stor	Liten/middels	Stor	Liten/middels	Stor
Parkering	26	74	53	47	48	52
Heiser	26	74	47	53	46	54
Ramper	28	72	63	37	58	42
Tilgjengelighet til toaletter	31	69	58	42	63	37
Tilgjengelighet møtelokale	38	62	71	29	60	40
Døråpnere	49	51	68	32	67	33

Når vi sammenligner fordelingene for de tre aktørene er det verdt å merke seg følgende:

- Representanter med og uten funksjonsnedsettelse har samsvarende oppfatninger om det fysiske miljøet for alle dimensjoner med unntak av ”tilgjengelighet til møtelokale(r)”. For denne dimensjonen er de personer med funksjonsnedsettelse mer kritiske.
- Formannskapssekretærer er mye mer positive enn kommunestyrerepresentanter langs alle dimensjoner. Differansen ligger på 30 prosentpoeng for ”ramper” og ”tilgjengelighet til møtelokale(r)”, og på 20 prosentpoeng for de andre dimensjonene.
- Skal man tro representanter med funksjonsnedsettelse har man kommet kortest med døråpnere og tilgjengelighet til møtelokaler og lengst med parkering og heiser.

5.3 Organisering av møter

Formannskapssekretærer og representanter med funksjonsnedsettelse er også spurt om organiseringen av møter er godt tilrettelagt. For å få et best mulig sammenligningsgrunnlag har vi for denne analysen kun inkludert representanter for de kommuner der formannskapssekretær har hatt en oppfatning om dimensjonen. For å gjøre analysen så enkel som mulig skiller vi mellom verdiene ”Liten/middels grad” og ”Stor grad”. Tabellens hovedfunn er:

- For de aller fleste områder (tilgjengelighet til grupperom og pauserom, transport ved møter og befaringer, tilstrekkelig antall pauser, assistanse i forbindelse med møter, lyd/akustikk og innelima i møtesal) er formannskapssekretærene mer positive til kommunens organisering sammenlignet med representanter med funksjonsnedsettelse.
- For ett område (belysning i møtesal) er formannskapssekretærene mer negative til kommunens organisering sammenlignet med representanter med funksjonsnedsettelse.
- For noen områder er det ganske små forskjeller mellom gruppene (lengde på møter, tilstrekkelig lange pauser, tilgjengelighet til talerstol og tegnspråk og tolking).

Tabell 20. Funksjonsnedsettelse og organisering av møter i kommunen. Prosent.

	Formannskapssekretær			Funksjonshemmede		
	Liten/ Middels	Stor	N	Liten/ Middels	Stor	N
Tilgjengelighet grupperom	40	60	43	69	31	19
Tilgjengelighet pauserom	40	60	40	67	33	18
Transport (møter, befaringer)	43	57	37	67	33	21
Tilstrekkelig antall pauser	48	52	40	72	18	26
Tilstrekkelig lange pauser	49	51	41	54	46	26
Tilgjengelighet talerstol	50	50	42	74	26	19
Belysning i møtesal	53	47	43	39	61	18
Assistanse i forbindelse med møter	53	47	36	88	12	17
Lengde på møter	55	45	36	58	42	36
Lyd/akustikk i møtesal	56	44	43	83	17	18
Inneklima i møtesal	59	41	44	81	19	26
Tegnspråk og tolking	79	21	24	92	8	12

5.4 Generelt om kommunens arbeid

Det siste vi skal se på er aktørenes synspunkt på hva som er dekkende for kommunens arbeid for å forbedre tilgjengeligheten og mulighetene for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne. For å få et best mulig sammenligningsgrunnlag har vi for denne analysen kun inkludert representanter for de 50 kommuner der formannskapssekretær har hatt en oppfatning. Når vi sammenligner resultatene i tabell 32 finner vi følgende:

- For alle tre grupper er omtrent halvparten av respondentene uten kunnskap om aktiviteter på dette området. Dette sier noe om kommunenes fokus på det å forbedre tilgjengeligheten/mulighetene for deltakelse i politikken for funksjonsnedsatte.
- Dernest merker vi oss at sekretærene oftere mener kommunen vedtar slike ordninger etter behov, mens kommunestyrerepresentantene (med og uten funksjonsnedsettelse) oftere mener at det arbeides med/eller foreligger planer for å bedre tilgjengeligheten.

Tabell 21. Kommunens arbeid for å forbedre tilgjengelighet og muligheter for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne. Prosent.

	Sekretær	Funksjons- nedsatt	Ikke- funksjonsnedsatt
Tiltak for å bedre tilgjengelighet vedtas ved behov	30	19	23
I gang tiltak for å øke kunnskapen/kartlegge status	14	14	10
Arbeides med/foreligger plan for tilgjengelighet	8	21	15
Ikke kjent med aktiviteter på området	52	46	52

Referanser

Guldvik, I., Johansen, V. og Askheim, O.P. (2008): *Tilgjengelighet ved valg*. Forskningsrapport nr. 134, Høgskolen i Lillehammer.

Marshall, T. H. (1950). *Citizenship and social class and other essays*. Cambridge: CUP
Tøssebro, J. og Kittelsaa, A. (2004): *Exploring the Living Conditions of Disabled People*. Lund: Studentlitteratur.

Olsen, B. og Van, M. (2007): Funksjonshemmede på arbeidsmarkedet. Rapport fra tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2. kvartal 2007.

Tilgjengelig på:

http://www.ssb.no/emner/06/01/rapp_funksjonshemmede/rapp_200740/rapp_200740.pdf

Ramm, J. og Svalund, J. (2003): Stadig hindringer for funksjonshemmede.

Tilgjengelig på: http://www.ssb.no/magasinet/slik_lever_vi/art-2003-12-12-01.html

Vedlegg 1: Faktoranalyser

A. Organisering av møter - formannskapssekretær

Rotert komponent matrise

	1	2	3
Lengde på møter	0,75	0,41	0,03
Tilstrekkelig antall pauser	0,90	0,15	0,06
Tilstrekkelig lange pauser	0,90	0,19	-0,01
Assistanse i forbindelse med møter	0,72	0,42	0,11
Tilgjengelighet talerstol	0,11	0,79	0,33
Tilgjengelighet grupperom	0,21	0,95	-0,03
Tilgjengelighet pauserom	0,44	0,82	-0,12
Transport (møter, befaringer)	0,30	0,83	-0,04
Tegnspråk, tolking	0,05	0,01	0,96

Metode for uttrekk: Principal Component Analysis

Rotasjonsmetode: Varimax med Kaiser Normalisering

B. Bredt og spesifikt politiske engasjement - kommunestyrerepresentant

Vi skal begynne med å analysere avhengighetsforholdet mellom variablene for å se om det er noen felles underliggende dimensjoner. Faktoranalysen av de fire variablene viser to faktorer (som samlet forklarer 77 prosent av variansen).

- Faktor 1 er ”bredt politisk engasjement”: Denne faktoren inkluderer indikatorene ”generelt politisk engasjement” og ”interesse for lokalpolitikk”.
- Faktor 2 er ”spesifikt politisk engasjement”: Denne faktoren inkluderer indikatorene ”interesse for sektorpolitikk” og ”interesse for sakspolitikk”.

Rotert komponent matrise

	1	2
Generelt politisk engasjement	0,01	0,87
Interesse for lokalpolitikk	0,23	0,80
Interesse for politikken innen en viss sektor, f.eks. skole, helse e.l.	0,88	0,16
Interesse for å synliggjøre saker som omhandler en spesifikk samfunnsgruppe	0,90	0,08

Metode for uttrekk: Principal Component Analysis

Rotasjonsmetode: Varimax med Kaiser Normalisering

Vi kan også illustrere forholdene mellom de fire variablene i en tabell som viser bivariante korrelasjoner. Dette gjøres i tabell 25. Vi ser at korrelasjonen mellom indikatorene ”generelt politisk engasjement” og ”interesse for lokalpolitikk” er på 0,46, mens korrelasjonen mellom indikatorene ”interesse for sektorpolitikk” og ”interesse for sakspolitikk” er på 0,64.

Bivariate korrelasjoner av ulike former for politisk interesse. Pearson r.

	Generelt politisk engasjement	Interesse for lokalpolitikk	Interesse for sektorpolitikk	Saker om en samfunnsgruppe
Generelt politisk engasjement		0,46	0,16	0,15
Interesse for lokalpolitikk			0,31	0,23
Interesse for sektorpolitikk				0,64
Saker om en samfunnsgruppe				

Faktoranalysen og bivariate korrelasjoner tyder på at det er naturlig å slå sammen ”generelt politisk engasjement” og ”interesse for lokalpolitikk” til en skalavariabel, samt å slå sammen ”interesse for sektorpolitikk” og ”interesse for sakspolitikk” til en skalavariabel. Korrelasjonene viser at man er godt innen intervallet for sammenslåing jf. tradisjonell testteori.

En siste test som er vanlig å gjennomføre før sammenslåing av variabler er reliabilitetsanalyse. Cronbachs α er det mest benyttede mål på reliabilitet og måler intern konsistens i et sett items. Målet påvirkes av gjennomsnittlig korrelasjon mellom items og antallet items. α -verdien bør helst overstige 0,7. I våre tilfeller får vi ganske gode verdier:

- Bredt politisk engasjement (Generell politikk + lokalpolitikk) = 0,63
- Spesifikt politisk engasjement (Sektorpolitikk + sakspolitikk) = 0,77

Vedlegg 2: Tabeller med ”vet-ikke” grupper.

A. Formannskapssekretærer og organisering av møter i kommunene

Organisering av møter i kommunen i forhold til funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	Usikre	N
Tilgjengelighet grupperom	12	22	52	14	50
Tilgjengelighet pauserom	14	18	48	20	50
Transport (møter, befaringer)	14	18	42	26	50
Tilstrekkelig antall pauser	6	32	42	20	50
Tilstrekkelig lange pauser	4	36	42	18	50
Tilgjengelighet talerstol	18	24	42	16	50
Belysning i møtesal	8	40	40	14	50
Assistanse i forbindelse med møter	12	26	34	28	50
Lengde på møter	16	24	32	28	50
Lyd/akustikk i møtesal	18	30	38	14	50
Inneklima i møtesal	24	28	36	12	50
Tegnspråk, tolking	34	4	10	52	50

B. Formannskapssekretærer og fysisk miljø

Vurdering av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	Usikre	N
Parkering	8	12	78	2	50
Tilgjengelighet til toaletter	10	16	72	2	50
Heiser	16	8	68	8	50
Tilgjengelighet til møtelokale(r)	12	20	64	4	50
Ramper	14	8	62	16	50
Døråpnere	26	12	60	2	50

C. Funksjonsnedsatte og organisering av møter

Om det tas hensyn til deg i organiseringen av møter i kommunen. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	Irrelevant	N
Tegnspråk, tolking	12	7	3	78	74
Assistanse ved møter	12	14	5	69	74
Tilgjengelighet talerstol	15	8	12	65	74
Tilgjengelighet grupperom	11	13	10	65	74
Tilgjengelighet pauserom	12	12	11	65	74
Belysning i møtesal	5	10	20	65	74
Lyd/akustikk i møtesal	15	16	7	62	74
Transport (møter, befaringer)	19	8	12	61	74
Inneklima i møtesal	24	14	9	53	74
Tilstrekkelig lange pauser	11	16	22	51	74
Tilstrekkelig antall pauser	24	15	10	51	74
Lengde på møter	0	48	41	11	74

D. Alle kommunestyrerepresentanter og fysisk miljø

Vurdering av om det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse. Prosent.

	Liten grad	Middels grad	Stor grad	Usikre	N
Parkering	18	28	49	5	693
Heiser	22	22	48	8	693
Ramper	27	24	38	11	693
Tilgjengelighet møtelokale	26	32	37	5	693
Tilgjengelighet til toaletter	32	25	36	6	693
Døråpnere	34	26	33	7	693

Vedlegg 3: Regresjonsanalyser

A. Medlemskap i Eldreråd

Faktorer som spiller inn på medlemskap i Eldreråd.

	B	SE	Exp(B)
Konstant	-5,56	0,97	0,00
Kvinne	0,85 **	0,38	2,34
År som kommunestyrerepresentant	0,06 **	0,02	1,06
Funksjonsnedsatt	0,89 *	0,48	2,42
Alder	0,03 *	0,02	1,03
Nagelkerke R ²	0,08		

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå

Referansekategorier: Ikke-funksjonsnedsatt, Mann

Samlet forklares 8 prosent av variasjonen i avhengig variabel, og modellen har fire variabler som er signifikante på 0.1-nivå. Ratioene (ExpB) forteller oss at oddsen for å delta i Eldreråd er:

- 130 prosent høyere for kvinner sammenlignet med menn.
- 60 prosent høyere for representanter som har sittet 11 år i kommunestyret sammenlignet med de som begynte i 2007 (1 år).
- 140 prosent høyere for funksjonsnedsatte sammenlignet med de som ikke er det.
- 60 prosent høyere for en representant som er 60 år sammenlignet med en som er 40 år.

B. Medlemskap i komite/hovedutvalg med helse/omsorg

Faktorer som spiller inn på medlemskap i komite/hovedutvalg med helse/omsorg.

	B	SE	Exp(B)
Konstant	-0,83 *	0,43	0,44
Kvinne	0,51 ***	0,19	1,67
Alder	-0,02 **	0,01	0,97
Funksjonsnedsatt	0,30	0,30	1,35
Nagelkerke R ²	0,04		

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå

Referansekategorier: Ikke-funksjonsnedsatt, Mann

Samlet forklares bare 4 prosent av variasjonen i avhengig variabel, og modellen inkluderer to dimensjoner som er signifikante på 0.05-nivå. Ratioene (ExpB) forteller oss at oddsen for å delta i komite/hovedutvalg med helse/omsorg er:

- 70 prosent høyere for kvinner sammenlignet med menn.
- 60 prosent høyere for en representant som er 30 år sammenlignet med en som er 50 år.
- 35 prosent høyere for funksjonsnedsatte sammenlignet med de som ikke er det.

C. Medlemskap i Råd for funksjonshemmede.

Faktorer som spiller inn på medlemskap i Råd for funksjonshemmede.¹¹

	B	SE	Exp(B)
Konstant	-6,35 **	2,62	0,002
Bevegelseshemmet & kronisk sykdom	1,10 **	0,45	3,01
Alder	0,15	0,11	1,17
(Alder) ²	-0,002	0,001	0,998
Nagelkerke R ²	0,03		

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå
Referanse kategorier: Ikke bevegelseshemmet eller kronisk sykdom

Samlet forklares 3 prosent av variasjonen i avhengig variabel, og modellen inkluderer bare 1 dimensjon som er signifikant på 0.05-nivå. Ratioene (ExpB) forteller oss at oddsen for å delta i Råd for funksjonshemmede er:

- 200 prosent høyere for representanter som er bevegelseshemmet eller har kronisk sykdom sammenlignet med representanter uten disse funksjonsnedsettelsene.
- Stigende med alderen frem til representanten er 49 år og deretter synkende. De som oftest deltar er mellom 40 til 67 år.

D. Gjenvalg

Faktorer som spiller inn på gjenvalg.

	B	SE	Exp(B)
Konstant	-2,57 **	1,08	0,078
Alder	0,13 ***	0,04	1,14
(Alder) ²	-0,002 ***	0,001	0,998
Mann	0,36 **	0,16	1,43
FrP	0,99 **	0,42	2,68
Høyre	0,79 *	0,39	2,20
Ap	0,60 *	0,36	1,81
V	0,74	0,46	2,09
Andre parti	0,42	0,42	1,51
Sp	0,23	0,37	1,26
Krf	0,13	0,44	1,14
År som kommunestyrerepresentant	-0,04	0,03	0,96
(År som kommunestyrerepresentant) ²	0,001	0,001	1,001
Funksjonsnedsatt	0,22	0,26	1,24
Nagelkerke R ²	0,11		

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå
Referanse kategorier: Kvinne, SV, Ikke-funksjonsnedsatt

¹¹ I denne logistiske regresjon ga ikke "egendefinert funksjonsnedsettelse" noe utslag. Det synes vi var noe merkelig. Vi laget en ny variabel som heter "bevegelseshemmet eller kronisk sykdom" for å se om det var spesifikke grupper av de med funksjonsnedsettelse som var medlemmer.

Samlet forklares 11 prosent av variasjonen i gjenvalg. Modellen inkluderer 3 dimensjoner (6 variabler) som er signifikante på 0.1-nivå. Den viktigste dimensjonen er alder og andre viktige dimensjoner er kjønn og partitilhørighet. Antall år som kommunestyrerepresentant har noe betydning, mens funksjonsnedsettelse har liten innvirkning. Ratioene (ExpB) forteller oss at oddsen for å ta gjenvalg er:

- Stigende med alderen frem til representanten er 37 år (toppunkt) og deretter synkende.
- Over 40 prosent høyere for menn sammenlignet med kvinner.
- Høyest for representanter fra FrP, Høyre, V og Ap
- Synkende med antall år man har vært kommunestyrerepresentant frem til 5-6 perioder (bunnpunkt) og deretter stigende.
- Over 20 prosent høyere for personer med funksjonsnedsettelse sammenlignet med de som ikke har dette.

E. Spesifikt politiske engasjement

I denne regresjonen ses det på spesifikt politisk engasjement, dvs. interesse for saks-/sektorpolitikk. Følgende dimensjoner inkluderes i den originale modellen.

- Funksjonsnedsettelse: Skiller mellom "Ikke-funksjonsnedsatt" og "Funksjonsnedsatt" (Hørselshemmet + bevegelseshemmet + lære-/lese-/skrivevansker + kronisk sykdom)
- Kjønn: Skiller mellom "Mann" og "Kvinne"
- Parti: Skiller mellom "Ap", "Frp", "H", "Krf", "Sp", "SV", "V" og "Andre partier"
- Fylke: Skiller mellom "Finnmark", "Hordaland", "Sør-Trøndelag" og "Oppland"
- Politiske posisjoner: Skiller mellom deltakelse og ikke-deltakelse i "Formannskap", "Hovedutvalg" og "Hovedutvalg med fokus på helse/omsorg"
- Alder: Varierer fra verdi 19 til 79. Ved kurvelinearitet benyttes (Alder)²
- År som kommunestyrerepresentant: Varierer fra verdi 1 til 41. Ved kurvelinearitet benyttes (År som kommunestyrerepresentant)²

Faktorer som spiller inn på spesifikt politisk engasjement.

	B	SE
Konstant	7,02 ***	0,19
Kvinne	0,41 ***	0,15
År som kommunestyrerepresentant	-0,11 ***	0,03
(År som kommunestyrerepresentant) ²	0,003 ***	0,001
FrP	1,00 ***	0,27
Høyre	0,70 ***	0,23
Andre partier	0,61 **	0,30
Ap	0,43 **	0,18
Funksjonsnedsatt	0,57 **	0,25
Hovedutvalg med helse/omsorg	0,35 *	0,19
Finnmark	0,38	0,26
Justert R ²	0,09	

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå
Referanse kategorier: Mann, Krf/Sp/SV/V, Ikke-funksjonsnedsatt, Ikke i hovedutvalg med helse/omsorg, Hordaland/Oppland/Sør-Trøndelag

Justert R^2 er 0,09, og dette er et akseptabelt resultat. Modellen inkluderer 8 signifikante variabler på 0.05-nivå. De ustandardiserte koeffisientene forteller oss følgende om forskjeller mellom grupper og deres spesifikke politiske engasjement:

- Kvinner virker å være mer opptatt av sektor- og sakspolitikk sammenlignet med menn
- Interessen for sektor- og sakspolitikk virker å være synkende med antall år som representant til 4-5 perioder (bunnpunkt), og fra da er interessen stigende.
- Representanter fra Frp, H, Andre partier og Ap virker å være mer opptatt av sektor- og sakspolitikk sammenlignet med representanter fra Krf/Sp/SV/V.
- Representanter med funksjonsnedsettelse virker å være mer opptatt av sektor- og sakspolitikk sammenlignet med de som ikke er funksjonsnedsett.
- Representanter som sitter i hovedutvalg/komiteer med fokus på helse/omsorg virker å være mer opptatt av sektor- og sakspolitikk enn de som ikke er i slike utvalg/komiteer

F. Bredt politisk engasjement

I denne regresjonen ses det på bredt politisk engasjement, dvs. interesse for lokalpolitikk og generelt politisk engasjement. Følgende dimensjoner inkluderes i den originale modellen: Funksjonsnedsettelse; kjønn; parti; fylke; politiske posisjoner; alder; år som folkevalgt

Faktorer som spiller inn på bredt politisk engasjement.

	B	SE
Konstant	8,86 ***	0,28
Høyre	0,62 ***	0,19
FrP	0,59 ***	0,21
Andre Parti	0,37 *	0,22
Ap	0,32 **	0,14
Alder	-0,012 **	0,006
Sitter i formannskap	0,32 **	0,13
Kvinne	-0,11	0,12
År som kommunestyrerepresentant	0,01	0,01
Justert R^2	0,03	

*** = Signifikant på 0.01-nivå, ** = Signifikant på 0.05-nivå, * = Signifikant på 0.1-nivå
Referanse kategorier: Krf/Sp/SV/V, Deltar ikke i formannskap, Mann

Modellen inkluderer 5 variabler som er signifikante på 0.05-nivå. Ustandardiserte koeffisienter forteller oss følgende om forskjeller mellom grupper og bredt politiske engasjement:

- Representanter fra H, Frp, Andre partier og Ap virker å være mer opptatt av lokalpolitikk og generell politikk sammenlignet med representanter fra Krf/Sp/SV/V.
- Interessen for lokalpolitikk og generell politikk virker å være synkende med alderen.
- Representanter som sitter i formannskap virker å være mer opptatt av lokalpolitikk og generell politikk sammenlignet med de som ikke sitter i formannskap.

Vedlegg 4: Spørreskjema kommunestyrerepresentanter

Demokrati for alle? En undersøkelse om politisk deltakelse

Undersøkelsen består av 52 spørsmål, som er delt inn i 4 seksjoner.

Seksjon 1 (side 1) skal besvares av alle, seksjon 2 (side 2) skal besvares av de med funksjonsnedsettelse, seksjon 3 (side 3) skal besvares av de uten funksjonsnedsettelse og seksjon 4 (side 4) skal besvares av alle.

Undersøkelsen er tilrettelagt for svaksynte og blinde. Vennligst trykk "Start".

Start

Demokrati for alle? En undersøkelse om politisk deltakelse

Bakgrunnsdata (Besvares av alle)

1. Kommune

2. Kjønn

Mann

Kvinne

3. Alder (i år):

4. Partitilhørighet:

Arbeiderpartiet

Fremskrittspartiet

Høyre

Kristelig folkeparti

Pensjonistpartiet

Rødt

Senterpartiet

Sosialistisk venstreparti

Venstre

By-/bygdliste

5. Antall år som folkevalgt:

6. Hvilke politiske organer sitter du i? Flere svar mulig

Kommunestyre

Formannskap

Hovedutvalg/komite eller lignende

Hovedutvalg/komite som har å gjøre med helse/omsorg

Råd for funksjonshemmede

Eldrerådet

Demokrati for alle? En undersøkelse om politisk deltakelse

Politisk aktivitet og funksjonsnedsettelse (Besvares av representanter med funksjonsnedsettelse)

Om du selv har funksjonsnedsettelse ber vi deg besvare spørsmål 11-31 ut fra dine egne erfaringer. Om du ikke har noen funksjonsnedsettelse ber vi deg gå til spørsmål 32 (neste side).

11. Får du sakspapirer i et format som passer for deg?

- Ja, alltid
- Ja, iblant
- Nei
- Ikke behov for spesielt format

Opplever du at forventningene som stilles til din arbeidsprestasjon som folkevalgt er påvirket av din funksjonsnedsettelse?

12. Jeg opplever at forventningene til min arbeidsprestasjon blant andre folkevalgte er ...

- Mye lavere enn for andre folkevalgte
- Noe lavere enn for andre folkevalgte
- Som for andre folkevalgte
- Noe høyere enn for andre folkevalgte
- Mye høyere enn for andre folkevalgte
- Vet ikke

13. Jeg opplever at forventningene til min arbeidsprestasjon i eget parti er ...

- Mye lavere enn for andre folkevalgte
- Noe lavere enn for andre folkevalgte
- Som for andre folkevalgte
- Noe høyere enn for andre folkevalgte
- Mye høyere enn for andre folkevalgte
- Vet ikke

14. Jeg opplever at forventningene til min arbeidsprestasjon blant "folk flest" er ...

- Mye lavere enn for andre folkevalgte
- Noe lavere enn for andre folkevalgte
- Som for andre folkevalgte
- Noe høyere enn for andre folkevalgte
- Mye høyere enn for andre folkevalgte
- Vet ikke

15. Da du gikk inn i politikken, hvor viktig var det for din politiske deltakelse å sette funksjonshemmedes interesser på dagsordenen?

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Verken viktig eller uviktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

16. Hvor viktig er det for din politiske deltakelse i dag, å sette funksjonshemmedes interesser på dagsordenen?

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Verken viktig eller uviktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

Sammenlignet med andre folkevalgte, opplever du at det forventes at du skal være mer eller mindre interessert i å arbeide med forhold som har konsekvenser for personer med funksjonshemmede?

17. Jeg opplever at andre folkevalgte forventer at jeg er ...

- Mye mindre interessert enn andre folkevalgte
- Noe mindre interessert enn andre folkevalgte
- Omtrent like interessert som andre folkevalgte
- Noe mer interessert enn andre folkevalgte
- Mye mer interessert enn andre folkevalgte
- Vet ikke

18. Jeg opplever at andre i eget parti forventer at jeg er ...

- Mye mindre interessert enn andre folkevalgte
- Noe mindre interessert enn andre folkevalgte
- Omtrent like interessert som andre folkevalgte
- Noe mer interessert enn andre folkevalgte
- Mye mer interessert enn andre folkevalgte
- Vet ikke

19. Jeg opplever at "folk flest" forventer at jeg er ...

- Mye mindre interessert enn andre folkevalgte
- Noe mindre interessert enn andre folkevalgte
- Omtrent like interessert som andre folkevalgte
- Noe mer interessert enn andre folkevalgte
- Mye mer interessert enn andre folkevalgte
- Vet ikke

I hvilken grad opplever du at det i organiseringen av møter er tatt høyde for behov knyttet til din funksjonsnedsettelse?

20. I forhold til lengde på møter

- Svært liten grad
- Ganske liten grad
- Middels grad
- Ganske stor grad
- Svært stor grad
- Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse

21. I forhold til tilstrekkelig lange pauser

- Svært liten grad
- Ganske liten grad
- Middels grad
- Ganske stor grad
- Svært stor grad
- Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse

22. I forhold til tilstrekkelig antall pauser	
Svært liten grad	☐
Ganske liten grad	☐
Middels grad	☐
Ganske stor grad	☐
Svært stor grad	☐
Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse	☐
23. I forhold til belysning i møtesal	
Svært liten grad	☐
Ganske liten grad	☐
Middels grad	☐
Ganske stor grad	☐
Svært stor grad	☐
Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse	☐
24. I forhold til lyd/akustikk i møtesal	
Svært liten grad	☐
Ganske liten grad	☐
Middels grad	☐
Ganske stor grad	☐
Svært stor grad	☐
Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse	☐
25. I forhold til inneklima i møtesal	
Svært liten grad	☐
Ganske liten grad	☐
Middels grad	☐
Ganske stor grad	☐
Svært stor grad	☐
Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse	☐
26. I forhold til assistanse i forbindelse med møter	
Svært liten grad	☐
Ganske liten grad	☐
Middels grad	☐
Ganske stor grad	☐
Svært stor grad	☐
Har ingen betydning for min funksjonsnedsettelse	☐

Demokrati for alle? En undersøkelse om politisk deltakelse

Tilgang til sakspapirer, fysisk miljø og grunnlag for politisk deltakelse (Besvares av alle)

34. Hvor lang tid i forveien får du vanligvis saksdokumenter?

- Mindre enn 1 uke før møtet
- Omtrent 1 uke før møtet
- 8-14 dager før møtet
- Mer enn 2 uker før møtet
- Vet ikke

35. Hvor lang tid i forveien har du behov for å få saksdokumenter?

- Mindre enn 1 uke før møtet
- Omtrent 1 uke før møtet
- 8-14 dager før møtet
- Mer enn 2 uker før møtet
- Vet ikke

36. Har det hendt at du får saksdokumenter på møtedagen/under møtet?

- Ja, ofte
- Ja, av og til
- Ja, sjelden
- Nei

I hvilken grad oppfatter du at det fysiske miljøet tar høyde for personer med ulike funksjonsnedsettelser?

37. I forhold til tilgjengelighet til møtelokale(r)

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

38. I forhold til parkering

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

39. I forhold til døråpnere

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

40. I forhold til ramper

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

41. I forhold til heiser

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

42. I forhold til tilgjengelighet til toaletter

- Ikke i det hele tatt
- I svært liten grad
- I ganske liten grad
- I middels grad
- I ganske stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

Da du gikk inn i kommunepolitikken, hvor viktig var følgende forhold for din politiske deltakelse?

43. Generelt politisk engasjement

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

44. Interesse for lokalpolitikk

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

45. Interesse for politikken innen en viss sektor, f.eks. skole, helse e.l.

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

46. Interesse for å synliggjøre saker som omhandler en spesifikk samfunnsgruppe

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

Hvor viktig vil du si at de samme faktorene er for din politiske deltakelse i dag?

47. Generelt politisk engasjement

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

48. Interesse for lokalpolitikk

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

49. Interesse for politikken innen en viss sektor, f.eks. skole, helse e.l.

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

50. Interesse for å synliggjøre saker som omhandler en spesifikk samfunnsgruppe

- Svært lite viktig
- Ganske lite viktig
- Middels viktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Vet ikke

51. Vil du si at noe av det følgende er dekkende for din kommunes arbeid for å forbedre tilgjengeligheten og mulighetene for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne:

- Det er satt i gang tiltak for å øke kunnskapen
- Det er satt i gang tiltak for å kartlegge status
- Det pågår arbeid med/foreligger handlingsplan for tilgjengelighet
- Tiltak for å bedre tilgjengeligheten vedtas når behov oppstår
- Er ikke kjent med aktiviteter på området

52. Dersom du har forslag til tiltak som kan øke mulighetene for at personer med funksjonsnedsettelse kan være aktive i lokalpolitikken, kan du skrive det her.

Vedlegg 5: Spørreundersøkelse formannskapssekretær

Demokrati for alle? En undersøkelse om politisk deltakelse

Undersøkelsen består av 8 spørsmål.

1. Kommune

2. I din kommune, i hvilken grad tas det hensyn til representanter med funksjonsnedsettelse i organiseringen av møter?

	Svært liten grad	Ganske liten grad	Middels grad	Ganske stor grad	Svært stor grad	Vet ikke
Lengde på møter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilstrekkelig antall pauser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilstrekkelig lange pauser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Belysning i møtesal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyd/akustikk i møtesal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inneklima i møtesal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Assistanse i forbindelse med møter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tegnspråk, tolking	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgjengelighet talerstol	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgjengelighet grupperom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgjengelighet pauserom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Transport (møter, befaringer)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. I hvilke(t) format sendes saksdokumenter ut?

- Papir
- Elektronisk
- Papir og elektronisk (litt av hvert)
- Papir og elektronisk (dobbel av alt)

4. Hvor lang tid i forveien av møter sendes saksdokumenter ut vanligvis?

- Mindre enn 1 uke før møtet
- Omtrent 1 uke før møtet
- 8-14 dager før møtet
- Mer enn 2 uker før møtet
- Vet ikke

5. Har det hendt at representanter får saksdokumenter på møtedagen/under møtet?

- Ja, ofte
- Ja, av og til
- Ja, sjelden
- Nei

6. I hvilken grad oppfatter du at det fysiske miljøet tar høyde for personer med funksjonsnedsettelse?

	Ikke i det hele tatt	Svært liten grad	Ganske liten grad	Middels grad	Ganske stor grad	Svært stor grad	Vet ikke
Tilgjengelighet til møtelokaler (r)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Døråpnere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ramper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heiser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgjengelighet til toaletter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Vil du si at noe av det følgende er dekkende for din kommunes arbeid for å forbedre tilgjengeligheten og mulighetene for deltakelse i det politiske livet for personer med nedsatt funksjonsevne:

- Det er satt i gang tiltak for å øke kunnskapen
- Det er satt i gang tiltak for å kartlegge status
- Det pågår arbeid med/foreligger handlingsplan for tilgjengelighet
- Tiltak for å bedre tilgjengeligheten vedtas når behov oppstår
- Er ikke kjent med aktiviteter på området

8. Dersom du har forslag til tiltak som kan øke mulighetene for at personer med funksjonsnedsettelse kan være aktive i lokalpolitikken, kan du skrive det her.

8/8

Avslutt

Høgskolen i Lillehammer / Lillehammer University College
Postboks/P. O. Box 952, 2604 Lillehammer, Norway
Telefon/phone: (+47) 61 28 80 00

www.hil.no